

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป

332.41

ว559ก

33A0115485

Title : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงิน
ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

นายวิเชียร ทันตศุภารักษ์

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2539

ISBN 974-281-091-5

**A Study of the Relationship Between Money Supply and
The General Price Level**

Mr. Wichien Tantasuparuk

A Mini Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School Dhurakijpundit University

1996

ISBN 974-281-091-5

ใบรับรองภาคินพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อภาคินพนธ์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป

โดย นายวิเชียร ทันตศุภารักษ์

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาภาคินพนธ์ รศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย

อาจารย์ที่ปรึกษาภาคินพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการตรวจภาคินพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
 (ดร.พิมล จิตต์หมั่น)

..... กรรมการที่ปรึกษาภาคินพนธ์
 (รศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย)

..... กรรมการที่ปรึกษาภาคินพนธ์ร่วม

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

..... กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
 (ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง)

..... กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
 (ผศ.ดร.ประสาร บุญเสริม)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒539

หัวข้อภาคนิพนธ์	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป
ชื่อนักศึกษา	นายวิเชียร ทันตสุภารักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2538

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนี้ราคาสินค้า โดยทั่วไปสูงขึ้นกว่าเมื่อ 10 ปีที่แล้วมาก ระดับราคาสินค้าทั่วไปเพิ่มขึ้นโดยตลอดและปริมาณเงินก็เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป จะวิผลมาจากปริมาณเงินมากน้อยเพียงไร นั้น เป็นเรื่องที่ควรจะต้องศึกษาและวิเคราะห์

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปในประเทศไทย

วิธีการศึกษา จะหาโดยการสร้างแบบจำลองที่อาศัย ทฤษฎีการเงิน และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และความสัมพันธ์ระหว่างระดับราคา กับปริมาณเงินในความหมายแคบ โดยยึดหลักการที่ว่าอุปสงค์และอุปทานเป็นตัวกำหนดระดับราคา ดังนั้นแบบจำลองนี้จึงมีตัวแปรที่อธิบาย คือ ราคาสินค้าโดยทั่วไป (ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค) และปริมาณเงินและปริมาณเงินก่อนหน้า ปริมาณเงินความหมายแคบในไตรมาสต่าง ๆ ย้อนหลังไปรวม 4 ไตรมาสจากนั้นจะใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square) เพื่อใช้ในการประมาณค่าสมการแบบจำลองดังกล่าว และเพื่อทดสอบว่าความสัมพันธ์ ระหว่างปริมาณเงินตะมามีมากน้อยเพียงไรต่อระดับราคา

ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลแบบitudyภูมิ ซึ่งถูกเก็บรวบรวม โดยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในช่วงระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 - 2538

ผลของการวิเคราะห์ พบว่า ปริมาณเงินความหมายแคบในไตรมาสต่อไปไตรมาส ก่อนหน้า 1, 2 และ 3 ไตรมาสเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อระดับสินค้าโดยทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินจะใช้เวลาประมาณ 2 ไตรมาสจึงจะส่งผลกระทบต่อระดับราคา ได้ โดยเฉพาะในภาวะที่เกิดเงินเฟ้ออันเกิดจากอุปสงค์จุด (demand pull) และการลดประมาณ เงิน ลงไปเท่ากับเป็นการลดอุปสงค์ แต่อย่างไรก็ตามผลจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินความ หมายแคบต้องใช้เวลาปรับตัวระยะหนึ่ง จากประสบการณ์ ดังกล่าว ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สามารถใช้นโยบายการเงินด้านนี้สำหรับควบคุมรักษาเสถียรภาพของระดับราคาได้

Title A Study of the Relationship between Money Supply and
 the General price Level

Name Mr. Wichien Tantasuparuk

Advisor Assoc. Prof. Dr. Narongsakdi Thanavibulchai

Department Economics

Academic Year 1995

ABSTRACT

At present, the price of products is generally increasing much more than that of the past 10 years. The general price level is always increasing and so is the amount of money supply. Therefore it is important that the factors affecting price levels including the money supply be studied and analyzed.

The objective of the study was to estimate the relationship between money supply and the general price level in Thailand.

The model, by monetary theories and other economic theories, was set up to show the relationship between price levels and narrowly defined money supply. The principle was based on the determination of price by demand and supply. Therefore, this model consisted of the following variables: the general price level (CPI) and current money supply and lagged money supply variables. The ordinary least squares method was used to estimate the relationship between money supply and the general price level.

The secondary data were obtained from some government offices; e.g. the Bank of Thailand, the National Statistic Office and the Office of the National Economic and Social Development Board. The related journals and documents from 1986 to 1995 were also the sources of data

The analysis found that the narrowly defined money supply with lag one two and three periods was significant factors influencing the general price level.

Therefore, the money supply could be used to control price stability, especially in the inflation situation caused by demand pull; e.g., the decrease in money supply would be caused the a decrease in general price level. However, the effect of narrowly defined money supply needed a time for adjustment. From this experience, the Bank of Thailand has used this monetary policy in controlling the stability of the general price level.

กิตติกรรมประกาศ

ภาคินพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ และการให้ความร่วมมือจากบุคคลหลายท่าน เป็นการยากยิ่งที่จะกล่าวถึงท่านทั้งหลายทุกท่าน ในหน้ากระดาษนี้ครบถ้วนได้

ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณ ในความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้ภาคินพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ดร. นิมล จิตต์หมั่น คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ดร. ชัยวัฒน์ คนจริง รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประसार บุญเสริม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ช่วยให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนภาคินพนธ์นี้

นอกจากความกรุณาของผู้ที่ได้กล่าวนามไปแล้วนั้น ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ให้ความช่วยเหลือ และห่วงใยมาโดยตลอด รวมทั้งผู้มีพระคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อนทุกคน ที่ทำให้ภาคินพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นายวิเชียร ทันตศุภาวิทย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ม
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	น
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญ และที่มาของภาคนิพนธ์	1
วัตถุประสงค์ของ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการทำภาคนิพนธ์	4
ระเบียบวิธีการทำภาคนิพนธ์	5
บทที่ 2 แนวความคิดหลักที่เกี่ยวกับภาคนิพนธ์	6
ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า	6
ผลงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 ปริมาณเงิน และระดับราคา	18
ปริมาณเงิน	18
ระดับราคา	46
บทที่ 4 นโยบายการเงิน และแผนพัฒนา	55
นโยบายการเงิน	55
แผนพัฒนาเศรษฐกิจ	58
บทที่ 5 การวิเคราะห์	60
ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	60
ความยืดหยุ่นของระดับราคาเนื่องจากปริมาณเงินความหมายแคบ	
ในไตรมาสต่าง ๆ	66

บทที่ 6 สรุปรูปร่าง และข้อเสนอแนะ	68
สรุปรูปร่าง	68
ข้อเสนอแนะ	68
เอกสารอ้างอิง	70
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก. ตารางผนวก	72
ภาคผนวก ข. พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501	75
ประวัติผู้เขียน	79

สารบัญตาราง

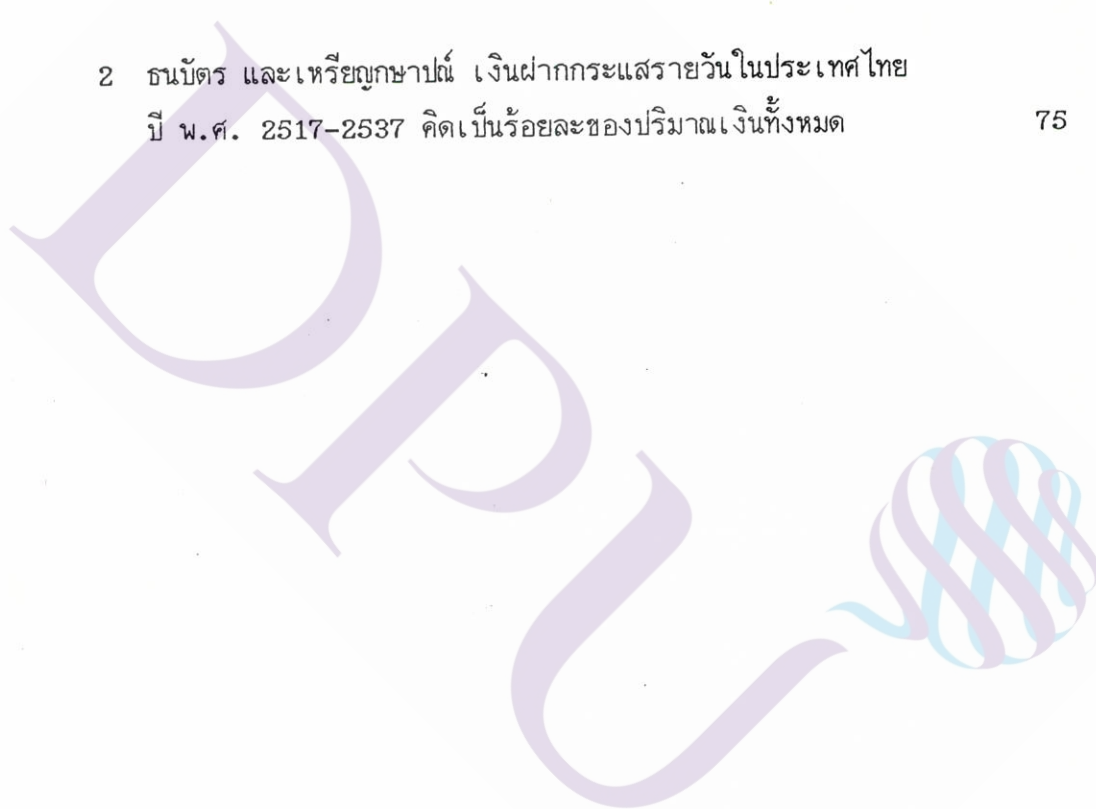
ตารางที่		หน้า
1	ดัชนีราคาผู้บริโภค และปริมาณเงินในความหมายแคบ ของประเทศไทยปี พ.ศ. 2529-2538	2
2	การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินของประเทศไทยปี พ.ศ. 2517-2531	21
3	ปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ออกหมุนเวียนในมือผู้ถือประเภทต่าง ๆ ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2517-2537	29
4	ปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ออกหมุนเวียนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517-2537 โดยคิดเป็นร้อยละของทั้งหมด	30
5	ปริมาณเงินตราที่ออกหมุนเวียนแยกตามชนิดราคาธนบัตรของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517-2537	32
6	จำนวนธนบัตรที่ออกใช้หมุนเวียนแยกตามชนิดราคาธนบัตรในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517-2537	35
7	ทุนสำรองเงินตราในประเทศไทยปี พ.ศ. 2517-2535	38
8	ชนิดของสินทรัพย์ทุนสำรองเงินตราในประเทศไทย คิดเป็น ร้อยละของทุนสำรองเงินตราทั้งหมดปี พ.ศ. 2517-2537	41

ตารางที่	หน้า
9	เงินฝากกระแสรายวันในประเทศไทยปี พ.ศ. 2517-2537 45
10	ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2517-2538 โดยมียปี พ.ศ. 2529 เป็นปีฐาน 48
11	มูลค่าผลิตภัณฑ์ทางด้านรายจ่ายภายในประเทศไทย ตามราคาปัจจุบันระหว่างปี พ.ศ. 2518-2537 50
12	มูลค่าการนำเข้าของสินค้าวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์น้ำมันในประเทศไทยปี พ.ศ. 2517-2537 52
13	ดัชนีราคานำเข้าวัตถุดิบ และดัชนีราคานำเข้าน้ำมันของประเทศไทยปี พ.ศ. 2517-2537 53
14	สินเชื่อเพื่อการผลิตแยกตามสาขาเศรษฐกิจของประเทศไทยปี พ.ศ. 2517-2537 54
15	ข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างสมการถดถอยพหุคูณ
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ 61
17	เปรียบเทียบระดับราคาระหว่างข้อมูลจริง และที่ได้ประมาณตามสมการ 64

ตารางที่	หน้า	
18	ค่าความยืดหยุ่นของระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ	68

ตารางผนวกที่

1	จำนวน และอัตราเพิ่มของปริมาณเงินของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2517-2537	73
2	ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ เงินฝากกระแสรายวันในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517-2537 คิดเป็นร้อยละของปริมาณเงินทั้งหมด	75

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ราคาสินค้าสูงขึ้นที่เกิดจากอุปสงค์	7
2 ผลของการเพิ่มปริมาณเงินของฟิชเชอร์	9
3 ผลของการเพิ่มความต้องการถือเงินของมาแชลล์	11
4 ราคาสินค้าสูงขึ้นที่เกิดจากทางอุปทาน	13
5 แผนภาพของเงินตรา	27
6 เปรียบเทียบระหว่างค่า P จากข้อมูลจริง และ P จากการประมาณ	63

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของภาคนิพนธ์

เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในการทำธุรกรรมต่าง ๆ จึงเกิดความต้องการในการถือเงิน เพื่อจับจ่ายใช้สอยของหน่วยธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งปริมาณเงินนี้ถือโดย รัฐบาล หน่วยธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินอื่น ๆ ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจในความหมายแคบ (M_1) ประกอบด้วย ธนบัตร เหรียญกษาปณ์เป็นเงินที่ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายและเงินฝากกระแสรายวันในธนาคารพาณิชย์ที่จ่ายโอนกันโดย เช็ค ปริมาณเงินนี้มีความสำคัญและมีผลต่อเศรษฐกิจมาก การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินความหมายแคบ จะมีผลต่ออำนาจซื้อของหน่วยธุรกรรม โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน จะมีผลต่อระดับราคาสินค้า และบริการโดยทั่วไป ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน จะทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น การพิมพ์ธนบัตรออกใช้มากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นมาก ส่งผลต่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้นมาก ดังนั้น ถ้าปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงที่พอเหมาะกับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ จะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สำคัญในที่นี้ คือ ระดับราคา แต่ถ้าปริมาณเงินมีมากเกินไป เมื่อเทียบกับปริมาณสินค้าและบริการที่มีอยู่ในขณะนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อให้ระดับราคาสินค้า และบริการในทางที่เพิ่มขึ้นได้เช่นกัน

สำหรับเศรษฐกิจของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2538 (ตารางที่ 1) ปริมาณเงิน (M_1) ได้เพิ่มขึ้นจาก 93.1754 พันล้านบาทในไตรมาสแรกของปีพ.ศ. 2529 เป็น 358.2467 พันล้านบาทในไตรมาสสี่ของปี พ.ศ. 2538 หรือคิดโดยเฉลี่ยเท่ากับ 207.3254 พันล้านบาท และดัชนีราคาผู้บริโภคได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน จากไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2529 มีดัชนีราคาผู้บริโภคเท่ากับ 99.3 โดยมี ปี พ.ศ. 2529 เป็นปีฐาน และเพิ่มเป็นดัชนีราคาผู้บริโภคเท่ากับ 154.6 ในไตรมาสสี่ของปี พ.ศ. 2538 หรือคิดโดยเฉลี่ยเท่ากับ 123.4 จะเห็นว่าปริมาณเงิน (M_1) ได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ดัชนีราคาผู้บริโภคก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน กรณีเช่นนี้ปริมาณเงินความหมายแคบอาจเป็นสาเหตุ ทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงควรที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป

ตารางที่ 1 ดัชนีราคาผู้บริโภค และปริมาณเงินในความหมายแคบ ของประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2529-2538

ปี พ.ศ.	ไตรมาส	ดัชนีราคาผู้บริโภค (2529 = 100)	ปริมาณเงินในความหมายแคบ (พันล้านบาท)
2529	1	99.30	99.8881
	2	100.00	92.7064
	3	100.70	96.2684
	4	100.70	106.8558
2530	1	104.10	115.9909
	2	105.70	112.2294
	3	106.90	110.3219
	4	107.60	132.3957
2531	1	108.70	141.1695
	2	109.30	132.7077
	3	111.10	130.3489
	4	111.00	148.4927
2532	1	109.70	165.7434
	2	111.30	160.7601
	3	114.50	164.2021
	4	114.30	174.7009
2533	1	116.60	200.8686
	2	118.40	181.9525
	3	119.60	186.9098
	4	121.90	195.4143
2534	1	122.90	201.2165
	2	125.70	186.8127
	3	127.50	188.2809
	4	127.60	222.4007

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ไตรมาส	ดัชนีราคาผู้บริโภค (2529 = 100)	ปริมาณเงินในความหมายแคบ (พันล้านบาท)
2535	1	128.30	238.8072
	2	131.30	223.9221
	3	132.80	225.0546
	4	131.40	249.7170
2536	1	132.80	249.5401
	2	134.90	243.7363
	3	137.20	215.9403
	4	137.50	296.1557
2537	1	139.50	307.3514
	2	142.20	290.7155
	3	144.50	315.0946
	4	143.80	345.4415
2538	1	146.10	352.0524
	2	149.90	364.0282
	3	153.40	367.5444
	4	154.60	358.2767

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของภาคินพนธ์

1. เพื่อศึกษาถึงการใช้นโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา
2. เพื่อศึกษาถึงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ที่ใช้อธิบายผลของการใช้นโยบายการเงิน ในการรักษาเสถียรภาพของระดับราคาสินค้า โดยทั่วไป
3. เพื่อศึกษาถึง ความสัมพันธ์ของปริมาณเงินในความหมายแคบกับระดับราคาสินค้า โดยทั่วไป ระหว่างปี พ.ศ. 2529-2538

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของปริมาณเงิน ในความหมายแคบนั้น มีความสัมพันธ์กับระดับราคาสินค้า โดยทั่วไปอย่างไร
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการใช้นโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา
3. เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาการใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย

ขอบเขตของการทำภาคินพนธ์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้า โดยทั่วไป จะมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกัน คือ ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M_1) และระดับราคาโดยใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคในหมวดสินค้าโดยทั่วไป (All items) โดยใช้ข้อมูล 10 ปี เป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 - 2538 และข้อมูลดัชนีราคาจะใช้ปี พ.ศ. 2529 เป็นปีฐาน

ระเบียบวิธีการทำภาคินพนธ์

วิธีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานั้น เป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (Secondary time series data) ซึ่งได้แก่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทางด้านรายจ่ายประชาชาติ (GDP) ซึ่งเป็นข้อมูลตามราคาปัจจุบัน ดัชนีราคาผู้บริโภคที่ราคาคงที่ โดยให้ปี พ.ศ. 2529 เป็นปีฐาน ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ทางด้านรายจ่ายประชาชาติ ปริมาณธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ ชนิดราคาของธนบัตร เงินฝากกระแสรายวัน และดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นข้อมูลที่รวบรวมจากวารสารรายงานเศรษฐกิจรายเดือนของธนาคารแห่งประเทศไทย ทูลสำรวจเงินตราและสินเชื่อเพื่อการผลิต ได้รวบรวมจากสมุดสถิติรายปีของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ส่วนดัชนีราคานำเข้าสินค้าวัตถุดิบ และดัชนีราคานำเข้าน้ำมัน รวบรวมจากหน่วยตุลการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย และวารสารรายงานเศรษฐกิจรายเดือนของธนาคารแห่งประเทศไทย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้จะใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในรายไตรมาสของปริมาณเงินในความหมายแคบ และระดับราคาโดยใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคในหมวดสินค้าโดยทั่วไป (All items) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะ และโครงสร้างโดยทั่วไปซึ่งอธิบายในรูปภาพ หรือตาราง แล้วประมาณค่าทางสถิติ ซึ่งเป็นสถิติพรรณนา

2.2 การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ (quantitative analysis) เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น ด้วยวิธีของแบบจำลองทางสถิติสร้างสมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดธรรมดา (ordinary least squares)

บทที่ 2

แนวความคิดหลักที่เกี่ยวกับภาคนิพนธ์

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า

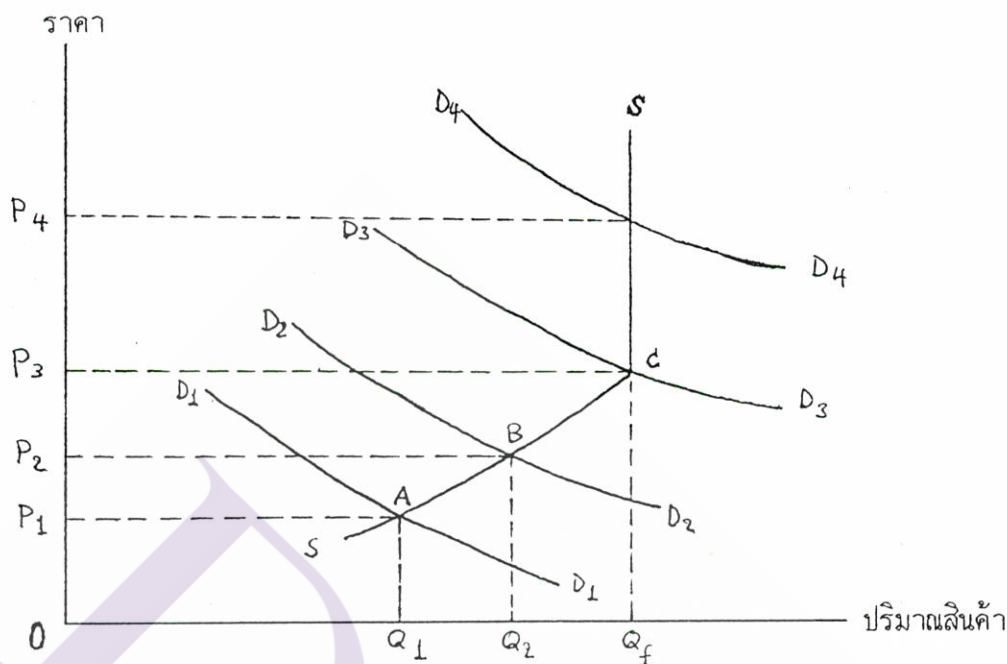
การที่ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น นั้น เกิดจากสาเหตุที่มาจากอุปสงค์ และที่มาจากอุปทาน ซึ่งสามารถจำแนกสาเหตุได้ ดังนี้

1. การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าที่เกิดจากอุปสงค์
2. การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าที่เกิดจากอุปทาน

1. การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าที่เกิดจากอุปสงค์จุด (Price increased by demand pull)

การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า ในกรณีนี้เกิดขึ้น เนื่องจากความต้องการของสินค้าและบริการในตลาดมีมากกว่าปริมาณการผลิตสินค้าและบริการในขณะนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้มีมูลค่าน้อยกว่าค่าใช้จ่ายในตลาดที่ประชาชนตั้งใจจะซื้อ แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ราคาสินค้าสูงขึ้นที่เกิดจากอุปสงค์

จากภาพที่ 1 เส้น D_1 D_1 คือ เส้นอุปสงค์รวมของสินค้า และเส้น SS คือ เส้นอุปทานของสินค้า ซึ่งตามปกติ เส้น SS จะลาดเอียงขึ้นจากซ้ายไปขวา และตั้งฉากกับแกนอน เมื่อระดับที่ใช้ทรัพยากรเต็มที่ (Q_f) ณ จุด A ซึ่งเป็นจุดดุลยภาพเริ่มแรกระดับราคาเท่ากับ P_1 ปริมาณสินค้าที่ซื้อขายกันเท่ากับ Q_1 เมื่ออุปสงค์รวมของสินค้า และบริการเพิ่มขึ้นจาก D_1 D_1 เป็น D_2 D_2 โดยจะตัดกับเส้น SS ที่จุด B ระดับราคา และปริมาณสินค้า ที่ซื้อขายกันเพิ่มสูงขึ้นเป็น P_2 และ Q_2 ตามลำดับ ในช่วงนี้จึงทำให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น และเมื่ออุปสงค์รวมของสินค้า และบริการเพิ่มสูงขึ้นอีกสมมติว่าเป็น D_3 D_3 ซึ่งจะตัดกับเส้น SS ที่จุด C ระดับราคาเท่ากับ P_3 และปริมาณสินค้าที่ซื้อขายกันเท่ากับ Q_f ระดับราคาที่ได้เพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมแต่ยังไม่มากนัก เพราะปริมาณสินค้ายังสามารถผลิตเพิ่มขึ้นได้ แต่เมื่อถึงระดับที่ได้ใช้ทรัพยากรเต็มที่ หรือที่ระดับ Q_f เป็นภาวะที่ระบบเศรษฐกิจ ไม่สามารถจะขยายการผลิตต่อไปได้อีก ถ้าอุปสงค์รวมสินค้า และบริการยังคงเพิ่มขึ้นต่อไปอีกเป็น D_4 D_4 จะทำให้ระดับราคาเพิ่มสูงขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว โดยปริมาณสินค้า ไม่สามารถผลิตเพิ่มได้อีก ระดับราคาจะเพิ่มสูงขึ้นเท่ากับ P_4 จะเห็นได้ว่าการเพิ่มของระดับราคาจาก P_3 เป็น P_4 จะมากกว่าจาก P_1 เป็น P_2 ลักษณะนี้ ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงขึ้น

ในการเพิ่มขึ้นของเส้นอุปสงค์นั้น ทางหนึ่งเกิดจากกลไกทางการเงิน ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปสมการแลกเปลี่ยน (The Equation of Exchange) ของเออร์วิง ฟิชเชอร์ (Irving Fisher) ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ได้อธิบายหลักการของสมการแลกเปลี่ยนโดยแยกปริมาณเงินออกเป็นเงินสดในที่นี้ คือ เหรียญกษาปณ์ และธนบัตร และเงินสดเครดิตคือเงินฝากเพื่อเรียกที่สร้างโดยระบบธนาคาร ซึ่งเขียนในรูปสมการแลกเปลี่ยนได้ดังนี้

$$MV + M' V' = PT \dots\dots\dots(1)$$

หรือ

$$P = \frac{MV + M' V'}{T} \dots\dots\dots(2)$$

โดยกำหนดให้

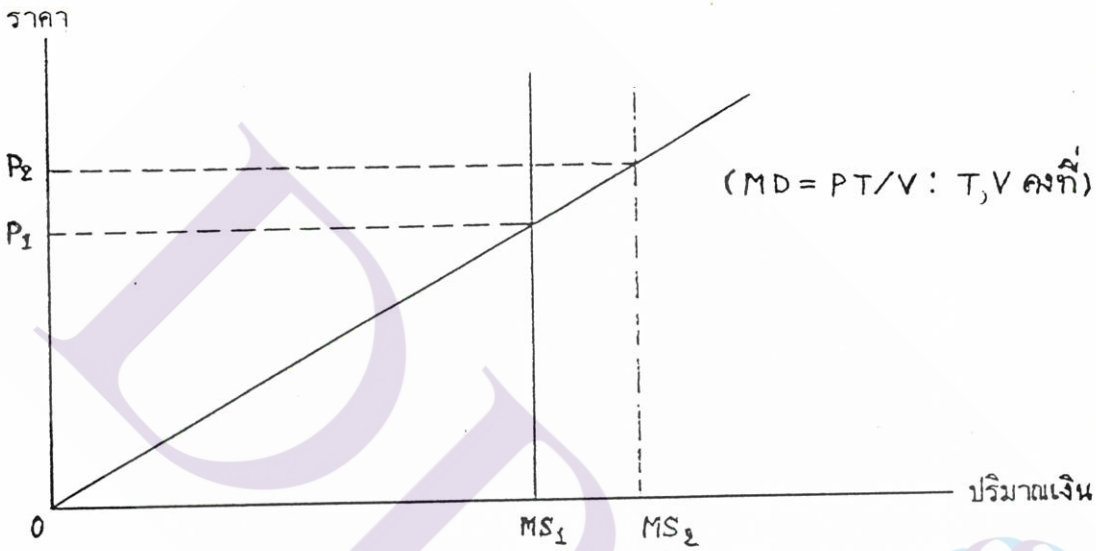
- M = ปริมาณเงินในส่วนที่เป็นธนบัตร และเหรียญกษาปณ์
M' = ปริมาณเงินในส่วนที่เป็นเงินฝากเพื่อเรียกหรือเงินฝากกระแสรายวัน
V = จำนวนครั้งที่หมุนเวียนของปริมาณเงินในส่วนที่คิดเป็นธนบัตรและเหรียญกษาปณ์
V' = จำนวนครั้งที่หมุนเวียนของปริมาณเงินในส่วนที่คิดเป็นเงินฝากเพื่อเรียก (เงินฝากกระแสรายวัน)
P = ระดับราคาสินค้า
T = ปริมาณสินค้าและบริการ

สมการที่ (1) แสดงให้เห็นถึงผลรวมของปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ และปริมาณเงินฝากเพื่อเรียกคูณด้วยจำนวนครั้งที่หมุนเวียนของมันเอง จะเท่ากับระดับราคาสินค้าคูณด้วยปริมาณสินค้าและบริการ หรือระดับราคาสินค้าขึ้นอยู่กับปริมาณเงินที่หมุนเวียนอยู่ กล่าว คือถ้าปริมาณเงินมีมากระดับราคาสินค้าก็จะสูง หรือถ้าปริมาณเงินมีน้อยระดับราคาจะต่ำ แสดงได้ดังสมการ (2)

ทั้งนี้ ฟิชเชอร์ได้อธิบายทฤษฎีดังกล่าวนี้ว่า ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจปกตินั้น จำนวนครั้งที่หมุนเวียนของปริมาณเงินค่อนข้างคงที่ เพราะฟิชเชอร์เชื่อว่า ปริมาณเงินจะถูกใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ส่วนปริมาณสินค้าและบริการก็จะคงที่ เพราะปริมาณสินค้าและบริการดังกล่าว

ถูกผลิตขึ้น ณ ระดับที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่ปริมาณเงินฝากเพื่อเรียก (M') จะมีอัตราส่วนต่อเงินธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ (M) ที่คงที่ในภายใต้ภาวะเศรษฐกิจเดียวกัน และปริมาณเงินที่เป็นธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าโดยตรง จากการที่จำนวนครั้งจากการหมุนเวียนของเงินทั้งสองดังกล่าวคงที่ ปริมาณสินค้าและบริการคงที่ ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน ระดับราคาสินค้าจะเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนเดียวกัน

ภาพที่ 2 ผลของการเพิ่มปริมาณเงินของฟิชเชอร์

ตามแนวความคิดของฟิชเชอร์ นั้น สามารถอธิบายได้ดังภาพที่ 2 กล่าวคือ ตลยภาพทางการเงินจะเกิดขึ้นที่ระดับปริมาณเงิน (MS) มีค่าเท่ากับความต้องการถือเงิน (MD) ณ ระดับนี้ ระดับราคาสินค้าเท่ากับ P_1 ปริมาณเงินเท่ากับ (MS_1) ฟิชเชอร์ได้ สมมติว่า ถ้าปริมาณเงินเพิ่มจาก MS_1 เป็น MS_2 ในภาพที่ 2 ในขณะที่ความต้องการถือเงินคงเดิม ผลก็คือ ณ ระดับราคาสินค้า P_1 ปริมาณเงินมีมากกว่าความต้องการถือเงิน โดยทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า เงินทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ดังนั้น ปริมาณเงินที่มีมากกว่าความต้องการถือเงิน จึงถูกนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการทั้งหมดเป็นเหตุให้อุปสงค์มวลรวมเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากอุปทานมวลรวมอยู่ ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่ (ใช้ทรัพยากรเต็มที่) ผลผลิตจึงไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ระดับราคาจึงสูงขึ้น เมื่อระดับราคาสูงขึ้นความต้องการถือเงิน จะเพิ่มขึ้นเพื่อรักษาอำนาจซื้อเดิมไว้

ระดับราคาสินค้าจะสูงขึ้นจนกระทั่งความต้องการถือเงินเพิ่มขึ้นเท่ากับปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้น จากภาพที่ 2 ระดับราคาสินค้าจะสูงขึ้นเท่ากับ P_2 ดุลยภาพทางการเงินจึงเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ณ ระดับราคาสินค้า P_2 นี้ ปริมาณเงิน (MS_2) จะเท่ากับความต้องการถือเงินพอดี

1.2 ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปการถือเงิน (The Cash Balance Equation of Exchange) ซึ่งอัลเฟรด มาแชลล์ (Alfred Marshall) ได้วิเคราะห์ทฤษฎีปริมาณเงินในแง่ความต้องการถือเงิน ซึ่งยังคงเป็นความต้องการถือเงินไว้ เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เช่นเดิม มาแชลล์ได้อธิบายพฤติกรรมเกี่ยวกับความต้องการถือเงินว่า ประชาชนมีความต้องการถือเงินในแต่ละระยะเป็นจำนวนเท่าใด โดยได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงิน และระดับราคาในรูปสมการดังนี้

$$M = kPT \quad \dots\dots\dots (1)$$

หรือ

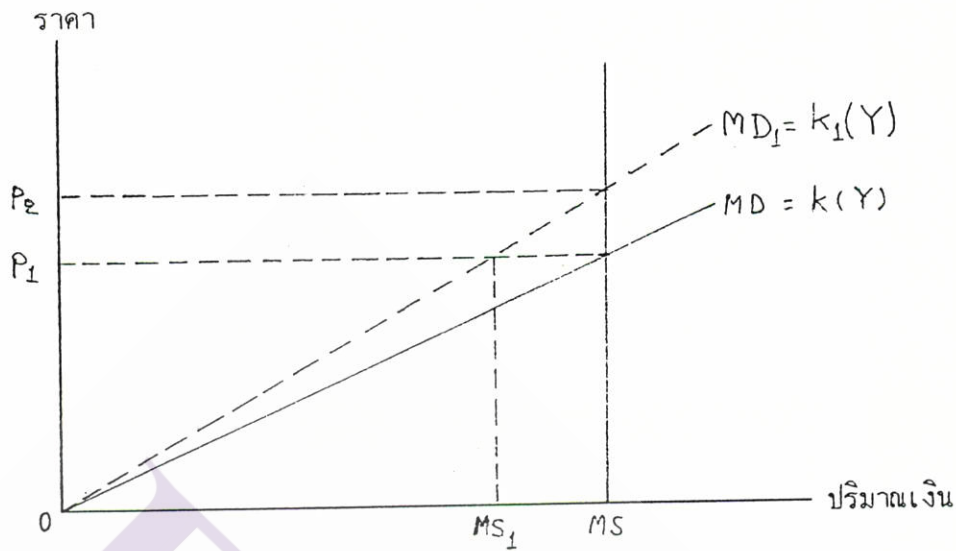
$$P = M / kT \quad \dots\dots\dots (2)$$

โดยกำหนดให้

- M = ปริมาณเงิน
- k = อัตราส่วนของรายได้ที่ต้องการถือเงินไว้เป็นเงินสดในระยะเวลาหนึ่ง
- P = ระดับราคาสินค้า
- T = ปริมาณสินค้าและบริการ

ในระยะยาวอัตราส่วนของรายได้ ที่ต้องการถือไว้เป็นเงินสดในระยะเวลาหนึ่ง (k) จะไม่เปลี่ยนแปลง และเมื่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ (M) เพิ่มขึ้น ปริมาณสินค้าและบริการ (T) ไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะการจ้างงานเต็มที่ (ใช้ทรัพยากรเต็มที่) ดังนั้น จึงทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 3 ผลของการลดความต้องการถือเงินของมาแชลล์

ตามแนวความคิดของมาร์แชลล์สามารถอธิบายได้ดัง ภาพที่ 3 เมื่อความต้องการถือเงินลดลงจาก MD เป็น MD_1 ระดับราคาสินค้าจะเพิ่มจาก P_1 เป็น P_2 นั่นคือ เมื่อปริมาณเงินคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงการลดลงของความต้องการถือเงิน จึงทำให้ปริมาณเงินมีมากกว่าที่ต้องการถือไว้ ณ ระดับราคาเดิมคือ P_1 ในภาพที่ 3 ปริมาณเงินเท่ากับ $MS - MS_1$ ซึ่งจะถูกนำออกใช้จ่าย เนื่องจากปริมาณการผลิตไม่เพิ่มเติม ระดับราคาสินค้าจึงสูงขึ้นไปอยู่ที่ P_2

1.3 ทฤษฎีของเคนส์ (Keynesian Theory) เคนส์ไม่เห็นด้วยกับ
 ทฤษฎีปริมาณเงินที่ว่า ปริมาณเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดภาวะราคาสูงขึ้นทางด้านอุปสงค์มวลรวมเคนส์ ยอมรับว่าปริมาณเงินมีผล ทำให้อุปสงค์มวลรวมเปลี่ยนแปลงแต่ไม่ใช่โดยตรง

อุปสงค์มวลรวมประกอบด้วย $C + I + G + (X-M) \dots \dots \dots (5)$

โดยกำหนดให้

- C = รายจ่ายในการบริโภค
- I = รายจ่ายในการลงทุน
- G = รายจ่ายของรัฐบาล
- (X-M) = รายจ่ายของสินค้าออกสุทธิ

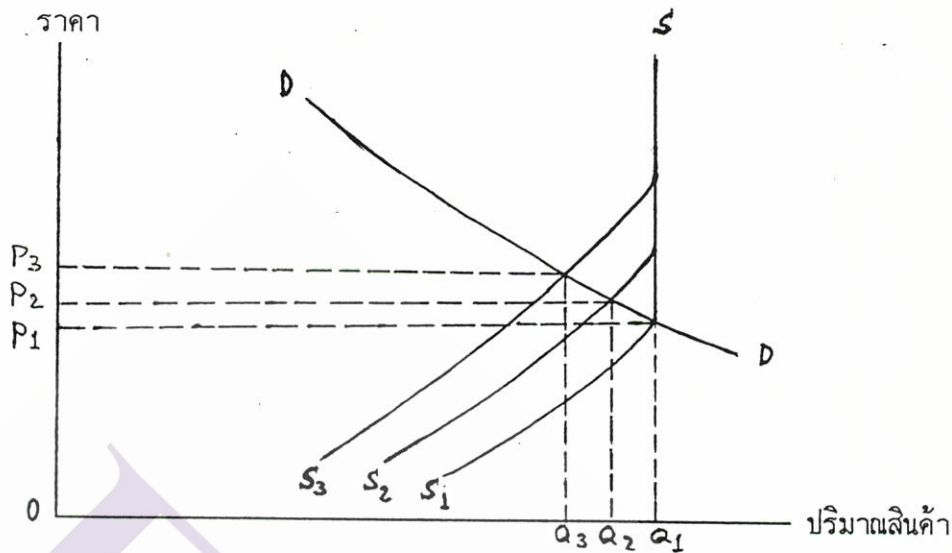
ดังนั้นเมื่อ $C, I, G, (X-M)$ เปลี่ยนแปลง ย่อมทำให้อุปสงค์มวลรวมเปลี่ยนแปลง ส่วนปริมาณเงินเป็นเพียงผลทางอ้อมกล่าวคือ เมื่อปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย และการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย จะมีผลต่อการลงทุน ซึ่งเคนส์เห็นว่ามียลน้อยมาก โดยมีความคิดเห็นว่าการใช้จ่ายที่เกิดจาก $C, I, G, (X-M)$ นั้นเมื่อเปลี่ยนแปลงไป ย่อมทำให้อุปสงค์มวลรวมเปลี่ยนแปลงด้วย และมีผลต่อระดับราคานั้นเอง

1.4 ทฤษฎีปริมาณเงินสมัยใหม่ (The Modern Quantity Theory of Money) ฟรีดแมน (Milton Friedman) ได้สร้างทฤษฎีปริมาณเงินสมัยใหม่ขึ้น ซึ่งแตกต่างไปจากทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักคลาสสิก ทฤษฎีของฟรีดแมน ได้เปลี่ยนแปลงข้อสมมติฐานของสำนักคลาสสิกที่ระบบเศรษฐกิจจะอยู่ในภาวะของการจ้างงานเต็มที่เสมอ และข้อสมมติฐานที่ว่าจำนวนครั้งของการหมุนเวียนของเงิน (velocity : v) คงที่ ฟรีดแมนมีความเห็นว่าระบบเศรษฐกิจไม่จำเป็นต้องอยู่ ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่เสมอไปและจำนวนครั้งของการหมุนเวียนของเงินไม่จำเป็นต้องมีเสถียรภาพอย่างที่นักเศรษฐศาสตร์ สำนักคลาสสิกคิด ในข้อสมมติฐานที่เกี่ยวกับจำนวนครั้งของการหมุนเวียนของเงิน ถ้ามีการเพิ่มอุปทานของเงินมูลค่าสินค้า และบริการที่ซื้อขายกัน (PT) อาจไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ เพราะจำนวนครั้งของการหมุนเวียนของเงิน มีค่าน้อยลงนั่นเอง แต่ถ้าสมมติว่าจำนวนครั้งของการหมุนเวียนของเงินเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย การเพิ่มขึ้นของอุปทานเงินจะทำให้มูลค่าสินค้า และบริการที่ซื้อขายกันของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นระดับหนึ่ง สำหรับข้อสมมติฐานที่เกี่ยวกับการจ้างงาน นั้นเมื่อระบบเศรษฐกิจไม่ได้อยู่ ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่การเพิ่มขึ้นของอุปทานเงิน จึงทำให้ระดับราคาสินค้า (P) และปริมาณสินค้า และบริการที่ซื้อขายกัน (T) ต้องปรับตัวให้สูงขึ้นตามไปโดยอัตโนมัติ และจะปรับตัวเป็นอัตราส่วนเท่าไรนั้นก็ย่อมแล้วแต่กรณี นั้น คือ ระดับราคาไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปในอัตราส่วนเดียวกับการเพิ่มขึ้นของอุปทานเงิน ดังนั้นภาวะเงินเฟ้อที่อธิบาย โดยทฤษฎีปริมาณเงินสมัยใหม่ก็ยังคงให้ความสำคัญของปริมาณเงิน เช่นเดียวกับทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักคลาสสิก เพียงแต่ว่าผลของการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน ที่มีต่อระดับราคาไม่มากเหมือนกับทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักคลาสสิก

2. การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าที่เกิดจากอุปทานผลัก (Price increased by supply push)

การเพิ่มขึ้นของราคาสูงขึ้น ประเภทนี้เกิดขึ้น เนื่องจากการเคลื่อนย้ายของเส้นอุปทานรวม โดยการเคลื่อนย้ายไปทางซ้ายของเส้นเดิม ทำให้ระดับราคาตลาดภาพเพิ่มขึ้นและผลผลิตตลาดลดลง

ภาพที่ 4 ราคาสินค้าสูงขึ้นที่เกิดจากทางอุปทาน

จากภาพที่ 4 จุดดุลยภาพเดิมอยู่ที่ระดับราคา P_1 และปริมาณสินค้า Q_1 เมื่อสินค้าอุปทานรวมลดลงจาก S_1 เป็น S_2 จะทำให้ระดับราคาสูงขึ้นจาก P_1 เป็น P_2 และปริมาณสินค้าลดลงจาก Q_1 มาเป็น Q_2 การลดลงของเส้นอุปทานรวมนั้น เป็นเหตุให้ราคาสินค้าสูงขึ้น

ราคาสินค้าที่สูงขึ้นที่เกิดจากกรณีนี้ เนื่องจากการลดลงทางด้านอุปทานมวลรวมของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิต ราคาปัจจัยการผลิตซึ่งเป็นตัวแทนการผลิตของผู้ผลิตนั่นเอง ปัจจัยการผลิตในทางปฏิบัติที่ใช้ในกระบวนการผลิตให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการนั้น ประกอบไปด้วย ที่ดิน ทู่น แรงงาน วัตถุดิบ พลังงาน และเทคโนโลยี เป็นต้น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในราคาปัจจัยการผลิต เช่น ค่าจ้างราคาวัตถุดิบ หรือราคาน้ำมันย่อมมีผลกระทบต่อการใช้ปัจจัยการผลิตตลอดจนปัจจัยการผลิตที่ใช้ร่วมกันในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ และนอกจากนี้ทุนในการดำเนินการจัดเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะทุนในการดำเนินการที่ให้ในรูปแบบสินเชื่อเพื่อการผลิต หากสินเชื่อเพื่อการผลิต มีการขยายตัวย่อมทำให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น หากสินเชื่อเพื่อการผลิตหดตัวลง ย่อมมีผลกระทบต่อภาวะการผลิต ทำให้ผลผลิตลดลงนั่นเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถเขียนอธิบายได้ในรูปสมการดังนี้

$$X_1 = f_1(P_{X_1}) = dX_1 / dP_{X_1} < 0 \dots \dots (6)$$

$$Y = f_2(X_1) = dY / dX_1 > 0 \dots \dots (7)$$

โดยกำหนดให้

$$\begin{aligned} X_i &= \text{ปัจจัยการผลิตชนิดที่ } i = 1, 2, \dots, n \\ P_{X_i} &= \text{ราคาปัจจัยการผลิตชนิดที่ } i = 1, 2, \dots, n \\ Y &= \text{ผลผลิต} \end{aligned}$$

ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ ผลของการเพิ่มขึ้นของราคาปัจจัยการผลิต เช่น ราคาน้ำมัน ราคาวัตถุดิบ เป็นต้น จะทำให้มีการใช้ปัจจัยการผลิตลดลง ในสมการ (6) และเมื่อปัจจัยการผลิตลดลง หรือสินค้าซื้อเพื่อการผลิตลดลง ผลผลิตที่ได้ก็ลดลงเช่นกันในสมการ (7) ดังนั้น เมื่อระดับอุปทานลดลงจึงเป็นเหตุให้ราคาสินค้าสูงขึ้น

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้า โดยทั่วไป สามารถเขียนแบบจำลองได้ดังนี้

$$P = f(M_{t-1}, M_{t-2}, M_{t-3})$$

โดยกำหนดให้

$$\begin{aligned} P &= \text{ระดับราคาในประเทศ (ดัชนีราคาผู้บริโภค)} \\ M &= \text{ปริมาณเงินในความหมายแคบ} \\ t &= \text{รายไตรมาส} \end{aligned}$$

ระดับราคาภายในประเทศ จะมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงิน ในความหมายแคบ และตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นปริมาณเงินในไตรมาสก่อนหน้า คือเป็นตัวแปรล่า (lag)

ผลงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารอ้างอิง

1. อาคม สุทธิวรรณ (2506) ได้ศึกษาปริมาณเงินของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2499-2504 การศึกษาดังกล่าว เป็นไปในลักษณะของการพรรณนา โดยอาศัยตารางประกอบ ไม่มีการทดสอบทางด้านเศรษฐมิติ โดยศึกษาถึงความสำคัญของปริมาณเงิน การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน และการควบคุมปริมาณเงิน ซึ่งปริมาณเงินที่ใช้ในการศึกษา นั้น มีเงินสด และเงินฝากเผื่อเรียก เงินสดในที่นี้หมายถึงธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ ผลของการศึกษาพบว่า ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ นั้น นอกจากจะใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นเงินออม (S) หมายถึงรายได้ของบุคคล (Y) หักด้วยค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าและบริการ (C) [$S = Y - C$] ซึ่งเป็นการเพิ่มอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้ระดับราคาทั่วไปเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น ส่วนในเรื่องการควบคุมปริมาณเงิน สามารถกระทำโดยผ่านทางเครื่องมือทางนโยบายการเงิน ซึ่งการควบคุมปริมาณเงิน ให้พอเหมาะกับภาวะทางเศรษฐกิจ จะไม่สร้างความผันผวนทางเศรษฐกิจ

2. ทศนีย์ ดัณฑวสุโธ (2517) ศึกษาภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทย ในระยะปี พ.ศ. 2484-2514 ซึ่งการศึกษาดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของการพรรณนาโดยอาศัยตารางประกอบ ไม่มีการทดสอบทางด้านเศรษฐมิติ โดยแบ่งช่วงเวลาของการศึกษาภาวะเงินเฟ้อออกเป็น 4 ช่วงเวลาดังนี้ ช่วงแรกปี พ.ศ. 2484-2488 ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2489-2493 ช่วงที่ 3 ปี พ.ศ. 2496-2497 และช่วงที่ 4 ช่วงปี พ.ศ. 2504-2514 ซึ่งในแต่ละช่วงเวลานั้น จะชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินกับระดับราคาเป็นสำคัญที่เกิดจากปัจจัยตัวแปรทางเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินแล้ว ไปมีผลต่อระดับราคาในที่สุด ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้ ช่วงแรกในที่นี้คือ ปี พ.ศ. 2484-2488 เป็นช่วงที่อยู่ในระยะกำลังเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงหาเงินโดยวิธีการออกพันธบัตรเงินกู้ให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทำให้มีการพิมพ์ธนบัตรออกใช้เพิ่มขึ้น โดยมีเงินเยนของญี่ปุ่น และพันธบัตรของรัฐบาลไทยเป็นทุนสำรองเงินตรา จากการพิมพ์ธนบัตรออกใช้เพิ่มขึ้น ทำให้มีปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น นำไปสู่การสูงขึ้นของราคาสินค้าและบริการ ดังนั้นสาเหตุของภาวะเงินเฟ้อช่วงนี้เกิดจากปริมาณเงินมีมากกว่าอุปทาน สินค้าในขณะนั้นทำให้ความต้องการ หรือที่เรียกว่าอุปสงค์ นั้น เพิ่มขึ้นเป็นเหตุให้ราคามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาที่ 2 คือ ปี พ.ศ. 2489-2493 เป็นช่วงหลังเสร็จสิ้นสงครามปริมาณเงินที่เกิด

จากการใช้จ่ายของรัฐบาล นั้น ไม่ได้ทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มสูงมากนัก ดังนั้น ภาวะเงินเฟ้อช่วงนี้จึงไม่รุนแรง ส่วนในช่วงเวลาที่สามปี พ.ศ. 2496-2497 ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ กำลังประสบปัญหาการขาดดุลการค้า และดุลการชำระเงิน และในช่วงเวลาที่ 4 ปี พ.ศ. 2504-2514 อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ซึ่งทั้งในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2496 - 2497 และปีพ.ศ. 2504 - 2514 รัฐบาลมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ดังนั้น การหาเงินโดยใช้วิธีกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย นั้นทำให้ปริมาณเงินเพิ่มมาก เพราะมีธนบัตรเพิ่มขึ้น และการขยายตัวเครดิตที่ภาคการเงินให้กับรัฐบาล เป็นสาเหตุทำให้ระดับราคาสินค้า และบริการสูงขึ้น

3. นิมิตร ยุทธโยธิน (2529) ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย และนโยบายแก้ไข โดยใช้วิธีทางเศรษฐมิติ ผลการศึกษาพบว่า ระดับราคา สินค้า และบริการ ภายในประเทศถูกกำหนดโดยราคานำเข้าสินค้าต่างประเทศ ปริมาณเงิน และ อุปสงค์รวม โดยราคานำเข้าสินค้าต่างประเทศ มีอิทธิพลต่อระดับราคาภายในประเทศมากที่สุด รองลงมาคือ อุปสงค์รวม และปริมาณเงิน ซึ่งแสดงว่าภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นภายในประเทศมีสาเหตุมาจากทางด้านอุปสงค์จุด และต้นทุนผลึก โดยเงินเฟ้อทางด้านต้นทุนผลึก เป็นลักษณะเงินเฟ้อที่นำเข้ามาจากสินค้าต่างประเทศ คือ การเพิ่มสูงขึ้นของราคานำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ สำหรับอุปสงค์จุด นั้น มีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์รวม ซึ่งประกอบด้วย อุปสงค์การบริโภคของภาคเอกชน และอุปสงค์การลงทุนรวมเป็นส่วนใหญ่ และการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินที่เกิดจากปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงไป มีดังนี้คือ สินทรัพย์ต่างประเทศ ในที่นี้คือ เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และสินเชื่อที่ระบบการเงินให้กับภาครัฐบาล และภาคเอกชน ซึ่งเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมีอิทธิพลต่อปริมาณเงินมากที่สุด รองลงมาคือ สินเชื่อที่ระบบการเงินให้กับภาครัฐบาล และเอกชน ตามลำดับ

4. สายพิน ชินตระกูลชัย (2529) ทำการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินต่อภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่าง ๆ ในภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง ซึ่งได้แก่ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นดัชนีราคาสินค้าภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ย การจ้างงาน มูลค่าการส่งออกสุทธิ ระดับการบริโภค และการลงทุนของภาคเอกชน และมูลค่าเงินทุนนำเข้าสู่สุทธิจากการศึกษา วิเคราะห์ โดยใช้วิธีทางเศรษฐมิติพบว่า เมื่อปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบ

เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง และส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม (ซึ่งผ่านการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอื่น ๆ) ต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่าง ๆ ในภาคเศรษฐกิจ ทั้งนี้ตัวแปรในภาคเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด เมื่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ได้แก่ มูลค่าเงินทูลนำเข้าสู่สุทธิซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณเงิน ตัวแปรในภาคเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง รองลงมาเมื่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ดัชนีราคาสินค้าภายในประเทศ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงิน ส่วนตัวแปรที่ถูกระทบน้อยที่สุดคือ การจ้างงานภายในประเทศ ดังนั้น เมื่อได้รัฐบาลมีนโยบายที่จะเปลี่ยนแปลงตัวแปรในภาคเศรษฐกิจวิธีหนึ่ง คือ การใช้นโยบายการเงิน เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ ในภาคเศรษฐกิจ

บทที่ 3

ปริมาณเงินและระดับราคา

ปริมาณเงินแบ่งหัวข้อศึกษา ดังนี้คือ ความหมายของเงิน การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ออกใช้ ธนบัตรออกใช้ และทุนสำรองเงินตรา เงินฝาก กระแสรายวัน และระดับราคา และนอกจากนี้ จะกล่าวถึงสภาพโดยทั่วไปของตัวแปรเศรษฐกิจที่สำคัญที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

ปริมาณเงิน

ปริมาณเงิน นั้น เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลง ของ เศรษฐกิจ ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ นั้น ประกอบด้วยอะไรบ้าง สิ่งใดเป็น สาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลง

ความหมายของปริมาณเงิน

การกำหนดความหมายของปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน สามารถอธิบายความหมายต่าง ๆ ดังนี้

1. ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (narrow money : M_1) การกำหนดปริมาณเงิน มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้วัดอำนาจซื้อของประชาชนในระบบเศรษฐกิจแต่ละช่วงเวลา ถ้าปริมาณเงินเพิ่มขึ้น อำนาจซื้อของประชาชนจะเพิ่มตามด้วย ถ้าปริมาณเงินเพิ่มเร็วเท่าไร อำนาจซื้อก็จะเพิ่มเร็วเท่านั้น ถ้าอำนาจซื้อของประชาชนเพิ่มขึ้นมากในขณะที่ปริมาณสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการแล้ว ย่อมจะเกิดปัญหา คือ อำนาจซื้อมากกว่าปริมาณสินค้า ซึ่งจะมีผลผลักดันให้ราคาสินค้าสูงขึ้น นั่นคือ การวัดปริมาณเงินตามความหมายแคบนี้ เน้นการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน (means of exchanges) และชี้บอกอำนาจซื้อของประชาชน จึงกำหนดให้ปริมาณเงิน ตามความหมายแคบนี้ หมายรวมถึงธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ถือโดยประชาชน (bank notes and coins held by public) รวมกับเงินฝากกระแสรายวันที่ถือ โดยประชาชน (demand deposits held by public)

2. ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (broad money : M_2) คำจำกัดความของปริมาณเงินตามความหมายแคบ นั้น เหมาะสมในสภาพเศรษฐกิจ ที่ประชาชนมีวัตถุประสงค์ในการถือเงินเพื่อการซื้อขายสินค้าและบริการเท่านั้น แต่เศรษฐกิจในยุคใหม่ประชาชนเห็นว่าการถือเงินตราไว้ในรูปของธนบัตร เหรียญกษาปณ์ หรือเงินฝากกระแสรายวัน นั้นไม่ได้ให้ผลตอบแทนแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อประชาชนเห็นว่าเงินตราของตนที่ยังไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายในขณะนี้ผู้นั้นจะนำเงินส่วนนี้ไปฝากไว้เป็นเงินฝากประจำ หรือออมทรัพย์ เพื่อจะได้ผลตอบแทนนอกจากนี้ในประเทศที่มีการพัฒนาตลาดหุ้น หรือตลาดหลักทรัพย์เป็นอย่างดี ประชาชนสามารถเลือกลงทุนซื้อหุ้น หรือหลักทรัพย์ ซึ่งอาจให้ผลประโยชน์ได้มากกว่า ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการถือเงินในปริมาณเงิน ตามความหมายกว้างนั้น นอกจากจะรวมการถือเงินเพื่อเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนแล้ว ยังรวมถึงการถือเงินเพื่อเก็งกำไรด้วย

ในการใช้ปริมาณเงินนั้นมีทั้งปริมาณเงินตามความหมายกว้าง และตามความหมายแคบ ถ้าเห็นว่าเงินตรามีบทบาทเป็นเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ก็ควรใช้ปริมาณเงินในความหมายแคบ แต่ถ้าเห็นว่าเงินตรามีบทบาทในด้านเก็งกำไร หรือสะสมค่าก็ควรใช้ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง สำหรับการศึกษาคั้งนี้ได้ใช้ ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ เงินฝากเผื่อเรียกที่เป็นเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และขึ้นบอกอำนาจซื้อของประชาชนนั่นเอง

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน นั้น มีการเปลี่ยนแปลงทุกขณะ สาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงมี 3 ประการคือ

1. สาเหตุจากทางด้านต่างประเทศ
2. สาเหตุจากทางด้านรัฐบาล
3. สาเหตุจากทางด้านเอกชน

1. สาเหตุจากทางด้านต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงฐานะดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบขึ้นด้วยดุลการค้าดุลบริการเงินโอน และเงินบริจาค และเงินทุนเคลื่อนย้าย ดังนั้น หากดุลการชำระเงินเกินดุล

ปริมาณเงินจะเพิ่ม และหากดุลการชำระเงินขาดดุล ปริมาณเงินจะลดลง เหตุผลคือ เงินตราต่างประเทศสุทธิที่ได้รับมาไม่ว่าจะเป็นกรณีใด ก่อนที่จะนำมาใช้หมุนเวียนในประเทศได้จะต้องนำไปแลกจากธนาคารกลาง เป็นเงินตราของประเทศไทย ก่อนจะออกใช้หมุนเวียนได้ ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามการส่งเงินตราออกนอกประเทศไม่ว่ากรณีใด จะต้องนำเงินตราไทยไปแลกเป็นเงินตราต่างประเทศเงินจึงออกจากการหมุนเวียนทำให้ปริมาณเงินลดลง ดังนั้นการที่ดุลการชำระเงินเกินดุล แสดงว่าประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศมากกว่า ที่ต้องจ่ายชำระแก่ต่างประเทศในระยะเดียวกัน ทำให้เงินที่ออกจากธนาคารกลางสู่การหมุนเวียน จะมีมากกว่าเงินที่ออกจากการหมุนเวียนเข้าสู่ธนาคารกลางปริมาณเงินจึงเพิ่มขึ้น ส่วนดุลการชำระเงินขาดดุล จะให้ผลในทางตรงกันข้าม

2. สาเหตุจากทางด้านรัฐบาล เนื่องจากฐานะการคลังของรัฐบาล คือ รายรับรายจ่าย ซึ่งอยู่ในรูปของงบประมาณ ถ้างบประมาณเกินดุล คือ มีรายรับมากกว่ารายจ่าย ปริมาณเงินจะลดลง ถ้างบประมาณขาดดุล โดยมีรายรับน้อยกว่ารายจ่าย ปริมาณเงินจะเพิ่มขึ้น เหตุผล คือ รายรับของรัฐบาลซึ่งได้แก่ ภาษีอากร และเงินกู้จากการขายพันธบัตรเป็นการดึงเงินหมุนเวียนเข้าสู่คลัง รายจ่ายของรัฐบาล ทำให้เงินออกจากคลังสู่การหมุนเวียนในมือประชาชน ดังนั้น เมื่องบประมาณขาดดุล เงินที่ออกจากคลังสู่การหมุนเวียนจึงมีจำนวนทั้งสิ้นมากกว่าเงินที่ถูกดึงออกจากการหมุนเวียนเข้าสู่คลัง ปริมาณเงินจึงเพิ่มขึ้น ตรงกันข้าม เมื่องบประมาณเกินดุลเงินที่ถูกดึงเข้าสู่คลังมีมากกว่าเงินที่ออกจากคลังสู่มือประชาชน ปริมาณเงินจึงลดลง

3. สาเหตุทางด้านเอกชน การค้าภายในประเทศ การค้าส่ง การค้าปลีก การค้าส่งออก และนำเข้า ตลอดจนการผลิตทางภาคการเกษตร เหมืองแร่ อุตสาหกรรม และการก่อสร้าง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้ ต่างต้องใช้เงินทุนในการขยายกิจการ และหนทางหนึ่งของการได้มาซึ่งเงินทุนก็โดยการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น การขยายเครดิตของธนาคารพาณิชย์ยิ่งมากขึ้น ปริมาณเงินก็เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพราะการขยายเครดิต ทำให้เงินฝากกระแสรายวัน หรือเงินฝากเผื่อเรียกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณเงินนั่นเอง

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินของประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2517-2531

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลง นั้น จะดูการเปลี่ยนแปลงของ

ปริมาณเงินจาก 3 ทางคือ ด้านต่างประเทศ รัฐบาล และเอกชน โดยในช่วงปี พ.ศ. 2517 - 2531 นั้น จะพิจารณาว่าสาเหตุทางด้านใดที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงมากที่สุด

การเคลื่อนไหวของปริมาณเงินในปี พ.ศ. 2517 - 2531 พิจารณาได้ดังนี้ (ตารางที่ 2) ในปี พ.ศ. 2517 ปริมาณเงินตามความหมายกว้างเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20.20

ตารางที่ 2 การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินของประเทศไทยปี พ.ศ. 2517 - 2531

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	2517	2518	2519
สินทรัพย์ต่างประเทศ	8,143.6 (37.6)	-1,388.1 (-4.7)	-924.6 (-3.3)
สินเชื่อภาครัฐบาล (สุทธิ)	3,943.2 (-13.3)	5,141.3 (20.0)	-10,725.1 (34.8)
สินเชื่อภาคเอกชน	17,324.2 (35.1)	15,236.8 (23.0)	15,394.0 (18.9)
ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M_2)	16,564.8 (20.2)	15,003.5 (15.2)	22,716.7 (20.0)
เงินฝากประจำ และออมทรัพย์	13,602.9 (26.2)	13,228.9 (20.2)	17,081.1 (21.72)
ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M_1)	2,961.9 (9.9)	1,774.6 (5.3)	5,635.6 (16.1)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	2520	2521	2522	2523
สินทรัพย์ต่างประเทศ	-6,618.0 (-24.1)	-10,979.3 (-52.64)	4,970.4 (50.3)	19,588.4 (131.9)
สินเชื่อภาครัฐบาล (สุทธิ)	9,714.9 (23.4)	10,897.5 (21.27)	9,531.1 (15.3)	25,342.4 (35.4)
สินเชื่อภาคเอกชน	28,066.9 (29.0)	36,042.8 (28.86)	35,623.6 (22.1)	23,957.7 (12.2)
ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M_2)	27,409.0 (20.1)	30,243.7 (18.48)	28,622.4 (14.8)	49,924.4 (22.4)
เงินฝากประจำ และออมทรัพย์	23,727.9 (24.8)	21,634.6 (18.13)	20,280.4 (14.4)	41,478.2 (25.7)
ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M_1)	3,681.1 (9.1)	8,609.1 (19.14)	8,342.0 (15.8)	8,446.2 (13.8)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	2524	2525	2526	2527
สินทรัพย์ต่างประเทศ	-11,077.3 (-24.3)	8,132.7 (23.5)	-17,124.5 (-40.2)	11,751.7 (71.1)
สินเชื่อภาครัฐบาล (สุทธิ)	17,660.6 (23.7)	31,014.9 (33.6)	8,236.6 (6.7)	18,935.0 (13.8)
สินเชื่อภาคเอกชน	35,949.2 (15.8)	45,524.9 (17.3)	97,406.1 (31.5)	75,103.8 (18.1)
ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M_2)	29,578.3 (16.1)	70,474.5 (24.1)	84,079.1 (23.2)	91,128.6 (20.2)
เงินฝากประจำ และออมทรัพย์	38,803.2 (21.5)	65,475.0 (29.9)	80,949.4 (28.4)	81,543.2 (22.1)
ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M_1)	1,852.4 (2.5)	4,999.5 (6.8)	3,129.2 (4.1)	9,585.4 (11.5)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	2528	2529	2530	2531
สินทรัพย์ต่างประเทศ	9,578.2 (36.9)	43,001.5 (113.6)	26,679.4 (32.9)	38,150.5 (35.5)
สินเชื่อภาครัฐบาล (สุทธิ)	2,573.1 (1.7)	16,482.4 (10.5)	2,081.1 (1.2)	-47,440.7 (-27.0)
สินเชื่อภาคเอกชน	51,444.7 (10.5)	26,358.7 (4.9)	126,449.7 (22.6)	183,606.0 (26.4)
ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M ₂)	55,268.8 (10.2)	78,477.3 (13.1)	135,811.4 (20.2)	147,541.7 (18.2)
เงินฝากประจำ และออมทรัพย์	58,514.4 (13.0)	61,715.9 (12.2)	106,842.5 (18.8)	131,444.7 (19.4)
ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M ₁)	-3,245.6 (-3.5)	16,761.4 (18.6)	28,966.9 (28.0)	16,097.0 (12.2)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงการเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจ และการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปริมาณเงินตามหมายแคบเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.90 ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินขยายตัวมาก เนื่องจากการขยายตัวของสินเชื่อภาคเอกชนเพิ่มขึ้น 17,324.20 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 35.10 เมื่อพิจารณาปริมาณเงินตามความหมายกว้างเปรียบเทียบกับปริมาณเงินตามความหมายแคบ นั้นปรากฏปริมาณเงินตามความหมายกว้างขยายตัวมากกว่า ปริมาณเงินตามความหมายแคบ เนื่องจากเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์ มีอัตราการเพิ่มมากกว่าเงินธนบัตร และเหรียญกษาปณ์รวมเงินฝากเพื่อเรียก ยกเว้น ในปี พ.ศ. 2521, 2522 และ 2530 ซึ่งปริมาณเงินตามความหมายแคบที่เป็นปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ รวมเงินฝากเพื่อเรียกจะมีอัตราการเพิ่มมากกว่าปริมาณเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินทั้งปริมาณเงินตามความหมายกว้าง และปริมาณเงินตามความหมายแคบขยายตัวนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 - 2531 พบว่า ในปี พ.ศ. 2517, 2522, 2523 และ 2527 ถึงปี พ.ศ. 2531 ปริมาณเงินที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เกิดจากทางด้านต่างประเทศเป็นสาเหตุสำคัญ ส่วนในปี พ.ศ. 2519, 2524 และ 2525 ปริมาณเงินที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเกิดจากทางด้าน สินเชื่อภาครัฐบาลเป็นสาเหตุสำคัญ และในปี พ.ศ. 2518, 2520, 2521 และ 2526 ปริมาณเงินที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเกิดจากทางด้านสินเชื่อภาคเอกชนเป็นสาเหตุสำคัญ

สรุปแล้วในช่วงปี พ.ศ. 2517 - 2531 การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินเกิดจากทั้งทางด้านต่างประเทศ ภาครัฐบาล และภาคเอกชน ซึ่งจะไม่มีผลต่อการขยายตัวของปริมาณเงินทั้งปริมาณเงินตามความหมายกว้าง และปริมาณเงินตามความหมายแคบ ทั้งนี้ ทำให้ปริมาณเงินขยายตัวรวดเร็วหรือขยายตัวช้าลงนั่นเอง

ปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ออกใช้หมุนเวียนในปี พ.ศ. 2517 - 2537

ธนบัตรในประเทศไทยนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุมการผลิต และการนำออกใช้ โรงพิมพ์ธนบัตร ซึ่งเป็นหน่วยงานของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดูแลในเรื่องเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการจัดพิมพ์ธนบัตรและสิ่งพิมพ์มีค่าต่าง ๆ เมื่อจัดพิมพ์แล้วจะนำส่งฝ่ายออกบัตรธนาคาร ซึ่งเป็นอีกฝ่ายหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ฝ่ายออกบัตรธนาคารจะควบคุมการจ่ายธนบัตรโดยถือหลักเกณฑ์ว่าจะต้องมีหลักทรัพย์ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 นำมาแลกเปลี่ยนในราคาเท่ากันเสมอไป หรือมิฉะนั้น จะต้องเป็นธนบัตรเก่าชำรุดที่นำมาแลกธนบัตรที่จ่ายออกไป จึงจะเป็นธนบัตรออกใช้ และธนบัตรนั้นจะถือเป็นธนบัตรที่ใช้ได้ตามกฎหมาย ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

เหรียญกษาปณ์ในประเทศไทย ซึ่งกองกษาปณ์ของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง เป็นผู้ผลิตเหรียญกษาปณ์ การออกเหรียญกษาปณ์นั้น ตามที่ถือปฏิบัติโดยทั่วไปไม่ต้องมีทุนสำรอง ค้ำประกัน ดังเช่นกรณีการออกธนบัตร การจำหน่ายเหรียญกษาปณ์ เพื่อออกใช้ในประเทศ ก็ โดยวิธีนำธนบัตรไปแลกเปลี่ยนเพื่อนำออกใช้หลักของการนำเหรียญกษาปณ์นั้น เพื่อให้เกิดความ สะดวกในการใช้จ่ายในประเทศเท่านั้น

ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ออกใช้แล้วจะกระจายออกไปตามประเภทผู้ถือต่าง ๆ กัน ซึ่งแยกออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (ภาพที่ 5)

1. ประชาชน ซึ่งได้แก่ ธุรกิจที่ดำเนินการในรูปบริษัท ห้างหุ้นส่วน ร้านค้า ตลอดจนสหกรณ์ และบุคคลธรรมดา
2. ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน และ ธนาคารแห่งประเทศไทย
3. รัฐบาล ได้แก่ รัฐบาลกลาง และ องค์การของรัฐต่าง ๆ

ภาพที่ 5 แผนภาพของเงินตรา
ที่มา : (เริงชัย , 2521 : 30)

การไหลเวียนของธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ (แสดงดังภาพที่ 5) ซึ่งไปยังผู้ถือ
ในส่วนตัวเป็นประชาชน ธนาคาร และรัฐบาล

ปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ออกหมุนเวียนในช่วงปี พ.ศ. 2517 -
2537 แยกตามประเภทผู้ถือนั้น ส่วนที่อยู่ในมือรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2517 มีจำนวน 2.3670
พันล้านบาท และได้เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2537 เป็น 10.9728 พันล้านบาท หรือคิดโดยเฉลี่ย
เท่ากับ 3.4463 พันล้านบาท ส่วนที่อยู่ในธนาคารซึ่งในปี พ.ศ. 2517 มีจำนวน 1.7094
พันล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2537 เป็น 25.9652 พันล้านบาท หรือคิดโดยเฉลี่ย
เท่ากับ 10.2257 พันล้านบาท และส่วนที่อยู่ในมือประชาชนนั้นมีปริมาณมากที่สุด ซึ่งในปี
พ.ศ. 2517 มีจำนวน 20.4497 พันล้านบาท และได้เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2537 เป็น
208.1424 พันล้านบาท หรือคิดโดยเฉลี่ยเท่ากับ 84.1047 พันล้านบาท (ตารางที่ 3) และ
เมื่อคิดเทียบเป็นร้อยละ ของปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ทั้งหมด (ตารางที่ 4) ซึ่งของ
รัฐบาลนั้น มีแนวโน้มของสัดส่วนที่คิดเทียบเป็นร้อยละ ของปริมาณทั้งหมดลดลง โดยลดลง จากปี
พ.ศ. 2517 ร้อยละ 9.6 เหลือร้อยละ 2.1 ในปี พ.ศ. 2536 หรือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.6
ส่วนของธนาคารมีสัดส่วนของปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ในปี พ.ศ. 2517 คิดเป็นร้อยละ
7.0 และเพิ่มเป็นร้อยละ 10.6 ในปี พ.ศ. 2537 หรือคิดโดยเฉลี่ยร้อยละ 9.4 สำหรับ
ประชาชนมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 83.4 ในปี พ.ศ. 2517 และร้อยละ 84.9 ในปีพ.ศ. 2537

โดยสรุปแล้วปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ที่ออกใช้นั้น ที่อยู่ในส่วนของรัฐบาล
ธนาคาร และประชาชน พบว่า อยู่ในมือประชาชนมีปริมาณมากที่สุด ซึ่งส่วนที่อยู่ในมือประชาชน
นั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณเงิน โดยที่ปริมาณเงินนั้น มีผลต่อระดับ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ
เช่น ระดับราคา ระดับรายได้ เป็นต้น

และเมื่อพิจารณาแยกตามชนิดธนบัตรนั้น (ตารางที่ 5 และ ตารางที่ 6) ธนบัตร
ชนิดราคา 500 บาท ซึ่งได้เริ่มออกใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2518 คิดเป็นมูลค่า 1.697
พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 3.394 ล้านฉบับ และในปี พ.ศ. 2537 ได้เพิ่มเป็นมูลค่า
141.1 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 282.2 ล้านฉบับ ธนบัตรชนิดราคา 100 บาท ในปี
พ.ศ. 2517 ออกใช้มูลค่า 20.036 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 200.3 ล้านฉบับ และได้
เพิ่มในปี พ.ศ. 2537 เป็นมูลค่า 36.840 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 368.4 ล้านฉบับ

ตารางที่ 3 ปริมาณธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่ออกหมุนเวียนในมือผู้ถือประเภทต่าง ๆ ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517-2537

(หน่วย : พันล้านบาท)

ปี พ.ศ.	รัฐบาล	ธนาคาร	ประชาชน	รวม
2517	2.3670	1.7094	20.4497	24.5261
2518	2.7578	2.1161	22.2713	27.1452
2519	2.5039	2.1246	25.7755	30.4040
2520	1.8284	2.6923	28.5669	33.0876
2521	2.9950	2.9410	33.1617	39.0977
2522	2.4092	3.2736	40.8310	46.5138
2523	3.0723	4.5358	45.8687	53.4768
2524	2.8649	4.5249	47.7744	55.1642
2525	2.8650	5.2468	53.9910	62.1028
2526	2.9471	5.9054	59.6465	68.4990
2527	2.5047	6.4830	63.5439	72.5316
2528	2.5334	8.3093	63.9928	74.8355
2529	2.6414	8.1250	72.0513	82.8177
2530	2.3481	9.6802	86.6513	98.6814
2531	3.0631	11.6931	98.9530	113.7092
2532	3.5937	14.7591	119.0432	137.3960
2533	3.2653	16.7397	137.4564	157.4614
2534	4.3592	23.5297	149.2944	177.1833
2535	5.3899	24.9893	180.1589	210.5381
2536	5.0911	29.3966	208.5752	243.0629
2537	10.9728	25.9652	208.1424	245.0804
เฉลี่ย	3.4463	10.2257	84.1047	97.7769

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4 ปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ ที่ออกหมุนเวียนในประเทศไทย ปี พ.ศ.
2517-2537 โดยคิดเป็นร้อยละของทั้งหมด

ปี พ.ศ.	รัฐบาล	ธนาคาร	ประชาชน
2517	9.6	7.0	83.4
2518	10.1	7.8	82.1
2519	8.2	7.0	84.5
2520	5.5	8.1	86.4
2521	7.6	7.5	84.9
2522	5.2	7.0	87.8
2523	5.7	8.5	85.8
2524	5.2	8.2	86.6
2525	4.6	8.4	87.0
2526	4.3	8.6	87.1
2527	3.4	8.8	87.8
2528	3.4	11.1	85.5
2529	3.2	9.8	87.0
2530	2.4	9.8	87.8
2531	2.7	10.3	87.0
2532	2.6	10.7	86.7
2533	2.1	10.6	87.3
2534	2.5	13.3	84.2
2535	2.6	11.8	85.6
2536	2.1	12.1	85.8
2537	4.5	10.6	84.9
เฉลี่ย	4.6	9.4	86.0

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 3

ธนบัตรชนิดราคา 50 บาท ได้เริ่มออกใช้ครั้งแรกใน ปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่า 0.267 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 5.34 ล้านฉบับ และในปี พ.ศ. 2537 มีมูลค่า 4.231 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 84.62 ล้านฉบับ ธนบัตรชนิดราคา 20 บาท ในปี พ.ศ. 2517 มีมูลค่า 1.397 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 69.9 ล้านฉบับ และในปี พ.ศ. 2537 ได้มีมูลค่า เป็น 7.773 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 388.7 ล้านฉบับ ธนบัตรชนิดราคา 10 บาท ในปี พ.ศ. 2517 มีมูลค่าออกใช้ 1.390 พันล้านบาท มีจำนวนหมุนเวียน 139.0 ล้านฉบับ และในปี พ.ศ. 2537 มีมูลค่าการใช้ 3.796 พันล้านบาท มีจำนวนออกหมุนเวียน 379.6 ล้านบาท ส่วนธนบัตรชนิดราคา 50 สตางค์ และ ธนบัตรชนิดราคา 1 บาท นั้น ไม่สามารถ ใช้หนี้ได้ตามกฎหมาย และ ธนบัตรชนิดราคา 5 บาท ได้มีการนำเหรียญกษาปณ์ออกใช้แทน การที่ยังมีปรากฏในบัญชีนั้น เนื่องจาก เมื่อเลิกใช้ธนบัตรเหล่านี้แล้วไม่สามารถเก็บคืนได้หมด มีบางส่วนที่สูญหาย หรือชำรุด แต่เมื่อคิดเทียบกับปริมาณธนบัตรทั้งหมดแล้ว จะเห็นว่ามียุทธศาสตร์ น้อยมาก ส่วนปริมาณเหรียญกษาปณ์ที่ใช้ในระบบเศรษฐกิจนั้น มีจำนวนร้อยละ 5 ของปริมาณ ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ทั้งหมด

เมื่อพิจารณาจำนวนธนบัตรที่ออกใช้หมุนเวียน (ตารางที่ 6) ธนบัตรชนิดราคา 10 บาท มีจำนวนออกหมุนเวียนมากที่สุด ซึ่งปี พ.ศ. 2517 มีจำนวนออกใช้หมุนเวียน 139.0 ล้านฉบับเพิ่มขึ้น เป็น 507.9 ล้านฉบับในปี พ.ศ. 2535 และได้หยุดการผลิตออกใช้จึงมีจำนวน ลดลงไปเรื่อย ๆ รองลงมาคือ ธนบัตรชนิดราคา 100 บาท 500 บาท 20 บาท 50 บาท และ 1000 บาท ตามลำดับ โดยที่ธนบัตรชนิดราคา 100 บาท ในปี พ.ศ. 2517 มีจำนวน ออกใช้หมุนเวียน 200.3 ล้านฉบับ และ ในปี พ.ศ. 2537 ได้เพิ่มเป็นจำนวน 368.4 ล้านฉบับ ธนบัตรชนิดราคา 500 บาท ในปี พ.ศ. 2518 มีจำนวนออกใช้หมุนเวียน 3.40 ล้านฉบับ และในปี พ.ศ. 2537 ได้เพิ่มเป็นจำนวน 282.2 ล้านฉบับ ธนบัตรชนิดราคา 20 บาท ในปี พ.ศ. 2517 มีจำนวนออกใช้หมุนเวียน 69.9 ล้านฉบับ และในปี พ.ศ. 2537 ได้เพิ่มเป็นจำนวน 388.7 ล้านฉบับ และธนบัตรชนิดราคา 50 บาท ในปี พ.ศ. 2528 มี จำนวนออกใช้หมุนเวียน 5.3 ล้านฉบับ และในปี พ.ศ. 2537 ได้เพิ่มจำนวน 84.62 ล้านฉบับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะพบว่า ธนบัตรชนิดราคา 10 บาท มีการออกใช้หมุนเวียนมากที่สุด เนื่องจากการค้า และธุรกิจรายย่อย ตั้งแต่ธุรกิจค้าปลีกจนถึงธุรกิจค้าส่งต่าง ต้องใช้ธนบัตรในราคานี้ ยิ่งเศรษฐกิจค้าปลีกมีบทบาทมากกว่าค้าส่งแล้ว ความต้องการธนบัตร

ตารางที่ 5 ปริมาณเงินตราที่ออกหมุนเวียนแยกตามชนิดราคาธนบัตรของประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2517-2537

(หน่วย : พันล้านบาท)

ชนิดธนบัตร	ปี พ.ศ.						
	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523
1,000 บาท	-	-	-	-	-	-	-
500 บาท	-	1.697	3.379	5.562	9.074	13.269	18.627
100 บาท	20.036	20.209	21.669	21.857	23.861	26.832	27.605
60 บาท	-	-	-	-	-	-	-
50 บาท	-	-	-	-	-	-	-
20 บาท	1.397	1.567	1.594	1.567	1.717	1.762	1.955
10 บาท	1.390	1.655	1.759	1.894	2.178	2.363	2.724
5 บาท	0.209	0.153	0.137	0.131	0.129	0.127	0.126
1 บาท	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107	1.107
50 สตางค์	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009
รวมธนบัตร	23.148	25.397	28.654	31.127	37.075	44.469	51.153
เหรียญกษาปณ์	1.298	1.479	1.161	1.848	2.023	2.045	2.323
รวมยอด ธนบัตรและ เหรียญกษาปณ์	24.446	26.876	29.815	32.975	39.098	46.514	53.476

อพ
992.41
๑๕๕๙๓
๙๑

115485

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(หน่วย : พันล้านบาท)

ชนิดธนบัตร	ปี พ.ศ.							
	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
1,000 บาท	-	-	-	-	-	-	-	-
500 บาท	21.554	26.627	32.170	36.972	39.899	46.625	59.274	72.586
100 บาท	25.862	27.116	27.440	26.293	24.994	25.167	26.660	26.916
60 บาท	-	-	-	-	-	-	0.594	0.278
50 บาท	-	-	-	-	0.267	1.225	1.309	1.721
20 บาท	2.001	2.219	2.373	2.406	2.447	2.305	2.400	2.725
10 บาท	2.797	2.961	3.185	3.354	3.542	3.615	3.968	4.128
5 บาท	0.125	0.125	0.124	0.124	0.123	0.123	0.123	0.123
1 บาท	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107
50 สตางค์	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009
รวมธนบัตร	52.455	59.164	65.408	69.265	71.388	79.176	94.444	108.683
เหรียญกษาปณ์	2.710	2.939	3.091	3.267	3.447	3.642	4.237	5.026
รวมยอด ธนบัตรและ เหรียญกษาปณ์	55.165	62.103	68.499	72.532	74.835	82.818	98.681	113.709

กรมธนารักษ์
กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(หน่วย : พันล้านบาท)

ชนิดธนบัตร	ปี พ.ศ.					
	2532	2533	2534	2535	2536	2537
1,000 บาท	-	-	-	14.400	38.011	39.846
500 บาท	93.275	109.864	126.516	140.009	144.148	141.100
100 บาท	27.716	28.485	29.350	32.994	34.963	36.840
60 บาท	0.204	0.239	0.238	0.241	0.245	0.249
50 บาท	2.001	2.986	3.728	3.474	3.976	4.231
20 บาท	3.054	3.617	4.143	5.097	6.876	7.773
10 บาท	4.774	4.874	4.966	5.079	4.119	3.796
5 บาท	0.123	0.123	0.123	0.123	0.123	0.123
1 บาท	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107	0.107
50 สตางค์	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009
รวมธนบัตร	131.303	150.304	169.180	201.533	232.577	234.074
เหรียญกษาปณ์	6.093	7.157	8.004	9.005	10.486	11.007
รวมยอด ธนบัตรและ เหรียญกษาปณ์	137.396	157.461	177.184	201.538	243.063	245.081

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 6 จำนวนธนบัตรที่ออกใช้หมุนเวียนแยกตามชนิดราคาธนบัตร ในประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2517-2537

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	1000 บาท	500 บาท	100 บาท	50 บาท	20 บาท	10 บาท
2517	-	-	200.30	-	69.90	139.00
2518	-	3.40	202.90	-	78.40	165.50
2519	-	6.70	216.70	-	79.70	175.90
2520	-	11.10	218.60	-	78.40	189.40
2521	-	18.10	238.60	-	85.90	217.80
2522	-	26.50	268.30	-	88.10	236.30
2523	-	37.30	276.30	-	97.80	272.40
2524	-	43.10	258.60	-	100.10	279.70
2525	-	53.30	271.10	-	110.90	296.10
2526	-	64.30	274.40	-	118.70	318.50
2527	-	73.90	262.90	-	120.30	335.40
2528	-	79.70	249.90	5.30	122.40	354.20
2529	-	93.30	251.60	24.50	115.30	361.50
2530	-	118.50	226.60	26.20	120.00	396.80
2531	-	145.20	269.10	34.40	136.30	421.80
2532	-	186.60	277.20	40.00	152.70	477.40
2533	-	219.70	284.90	59.70	180.85	487.40
2534	-	253.00	293.50	74.60	207.20	496.60
2535	14.40	280.00	329.90	69.50	254.90	507.90
2536	38.00	288.30	349.60	79.50	343.80	411.90
2537	39.80	282.20	368.40	84.62	388.70	379.60

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 5

ราคาต่ำก็มีมาก ส่วนธนบัตรชนิดราคา 500 บาท เนื่องจากธุรกิจมีการขยายตัวมากจำนวนเงินที่ทำธุรกิจมีมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ธนบัตรราคาสูงจึงช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ การชำระหนี้

ธนบัตรออกใช้ และทุนสำรองเงินตรา

ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 และพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2485 กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจจัดทำ จัดการ และนำธนบัตรออกใช้แต่ผู้เดียวในประเทศไทย

การออกใช้ธนบัตรแต่ละครั้ง กฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ประกาศชนิดราคา สี ขนาด และลักษณะอื่น ๆ ของธนบัตรที่ออกใช้ในราชกิจจานุเบกษา

ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ธนบัตรจะนำออกใช้ได้ใน 2 กรณีเท่านั้น คือ

1. แลกเปลี่ยนทันทีกับธนบัตรที่ออกใช้ไปก่อนแล้วริบถอนคืนจากธนบัตรออก ใช้ในจำนวนเท่ากัน เช่น ถอนคืนธนบัตรออกใช้ชนิดราคา 500 บาท จำนวน 1 ล้านบาท แลกเปลี่ยนกับธนบัตรชนิดราคา 100 บาท จำนวน 1 ล้านบาท

ธนบัตรที่ถอนคืนจากการออกใช้นี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะนำไปทำลายเสียก็ได้ ถ้าพิจารณาเห็นว่ามีความเก่ามากไม่สมควรที่จะนำออกใช้หมุนเวียนต่อไป แต่ถ้าเห็นว่าธนบัตรนั้นยังมีสภาพดีพอใช้หมุนเวียนได้อีกก็จะเก็บเอาไว้ใช้

2. รับสินทรัพย์ทุนสำรองเงินตราอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีค่าเท่ากัน และระบุไว้ในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ได้แก่

- (1) ทองคำ
- (2) ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกระทรวง ทั้งนี้ ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารกลาง หรือธนาคารพาณิชย์นอกราชอาณาจักร

- (3) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นเงินตราต่างประเทศ
ที่ระบุไว้ใน (2)
- (4) ทองคำ สิทธิทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ ที่นำเสนอของ
ทุนการเงิน
- (5) ใบสำคัญสิทธิพิเศษซื้อส่วนสำรอง
- (6) ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน (Special Drawing Right : SDR)
- (7) หลักทรัพย์ภายในประเทศ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงรับซื้อ หรือรับช่วง
ซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่ารวมกันไม่เกินร้อยละยี่สิบของจำนวนธนบัตรที่ออกใช้

และยังกำหนดให้สินทรัพย์ (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) นั้น ธนาคาร
แห่งประเทศไทยจะต้องดำรงไว้ให้มีค่า รวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของจำนวนธนบัตรที่
ออกใช้

เมื่อพิจารณาจากการดำรงสินทรัพย์ไว้ในทุนสำรองเงินตรา (ตารางที่ 7 และ
ตารางที่ 8) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 - 2535 สินทรัพย์ (1) (2) (3) (4) และ (5) มี
ยอดรวมกันเกินกว่าร้อยละหกสิบ การที่ได้กำหนดจัดดำรงไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้น ไม่ต่ำกว่า
ร้อยละหกของยอดธนบัตรออกใช้ เนื่องจากสินทรัพย์เหล่านี้มีสภาพคล่อง เปลี่ยนเป็นสิ่งที่ชำระ
หนี้ระหว่างประเทศได้ง่าย

เงินฝากเผื่อเรียก หรือเงินฝากกระแสรายวัน

ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าปริมาณเงินตามความหมายแคบนั้น คือ ปริมาณธนบัตร
และเหรียญกษาปณ์รวมเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งเงินฝากกระแสรายวันเป็นเงินที่สร้างขึ้น โดย
ธนาคารพาณิชย์ เงินฝากกระแสรายวันในความหมายที่เป็นชนิดหนึ่งของเงิน หมายถึง จำนวน
เงินในเช็คที่ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์เขียนขึ้น เพื่อเป็นคำสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้กับบุคคลอื่น
ดังนั้นการที่ธนาคารเปิดบัญชีประเภทนี้ให้กับผู้มาติดต่อ หรือกู้ยืมจากธนาคาร และมอบเช็คให้กับ
ผู้ขอกู้ยืมมากขึ้น การใช้เช็คเขียนชำระหนี้ หรือใช้จ่ายในตลาดต่าง ๆ หรือหม่อมประชาชนก็จะ
มากขึ้นไปด้วย ปริมาณเงินฝากก็จะมากขึ้น เชื่อกันแม้ไม่ได้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย
ก็ตาม แต่ในวงการธุรกิจการค้านิยมกันมาก เพราะสะดวก ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณเงินที่ใช้กันใน
ธุรกรรมมีจำนวนมากนั่นเอง

ตารางที่ 7 ทุนสำรองเงินตราในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517-2535

(หน่วย : พันล้านบาท)

	ปี พ.ศ.					
	2517	2518	2519	2520	2521	2522
ทุนสำรองเงินตรา	23.2285	25.6658	28.7880	31.2393	37.2242	42.6102
ทองคำ	1.9762	1.9762	1.9762	2.0245	2.0494	11.2049
เงินตราต่างประเทศ	15.2091	16.7835	15.5456	13.1658	9.6170	13.8206
หลักทรัพย์ต่างประเทศ	0.8049	1.9566	3.1435	4.8645	12.7962	4.0870
หลักทรัพย์รัฐบาลไทย	3.8178	3.5290	4.3522	5.5892	5.8561	8.3195
ทองคำและสินทรัพย์ส่งสมทบกองทุนระหว่างประเทศ	0.7329	0.7329	0.7329	0.7319	0.7329	0.8069
SDR	0.7876	0.7876	0.7876	0.6635	0.4825	0.5313
ตัวเงินในประเทศ	-	-	2.3500	4.2000	5.6400	5.8400

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(หน่วย : พันล้านบาท)

	ปี พ.ศ.					
	2523	2524	2525	2526	2527	2528
ทุนสำรองเงินตรา	52.2958	52.7915	59.2925	65.8723	70.7004	71.9686
ทองคำ	62.6465	30.2211	22.8714	25.6213	21.8181	20.8604
เงินตราต่างประเทศ	3.7931	8.5320	11.6285	13.8479	17.1941	20.1324
หลักทรัพย์						
ต่างประเทศ	4.6002	0.9812	4.1181	4.5466	6.1262	4.4341
หลักทรัพย์						
รัฐบาลไทย	6.1422	2.6000	7.6513	7.6868	9.8339	10.2383
ทองคำและหลักทรัพย์ส่งสมทบกองทุนการเงินระหว่าง						
ประเทศ	0.8173	0.7992	1.3692	1.2977	1.9691	2.2594
SDR	0.1345					
ตัวเงินในประเทศ	10.1620	9.6580	11.6540	12.8720	13.7590	14.0440

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(หน่วย : พันล้านบาท)

	ปี พ.ศ.						
	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535
ทุนสำรอง เงินตรา	80.7576	94.5218	109.3840	131.6390	150.9831	170.4306	203.7050
ทองคำ	21.6690	25.2861	30.1935	25.6278	25.5028	24.4796	22.7231
เงินตราต่าง ประเทศ	21.4713	24.3080	37.2614	52.6087	95.8446	103.4084	108.0245
หลักทรัพย์ ต่างประเทศ	7.2040	9.7158	15.6541	82.7954	15.2069	27.2603	63.9404
หลักทรัพย์ รัฐบาลไทย	13.1470	22.6544	6.7645	8.5324	11.5427	12.2477	4.9469
ทองคำและสินทรัพย์ส่งสมทบกองทุนการเงินระหว่าง ประเทศ	2.4853	2.7135	3.0195	2.8837	2.8861	3.0346	3.0701
SDR	-	-	-	-	-	-	-
ตัวเงินใน ประเทศ	14.7810	9.8440	14.4910	13.1910	-	-	-

ที่มา : สมุดสถิติรายปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 8 ชนิดของสินทรัพย์ทุนสำรองเงินตราในประเทศไทย คิดเป็นร้อยละของทุนสำรองเงินตราทั้งหมดปี พ.ศ. 2517-2535

ชนิดของสินทรัพย์	ปี พ.ศ.					
	2517	2518	2519	2520	2521	2522
ทุนสำรองเงินตรา	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ทองคำ	8.5	7.7	6.9	6.5	5.5	25.1
เงินตราต่างประเทศ	65.5	65.4	54.0	48.1	25.8	31.0
หลักทรัพย์ต่างประเทศ	3.5	7.6	10.6	15.6	30.4	9.2
หลักทรัพย์รัฐบาลไทย	16.4	13.7	15.1	17.9	15.7	18.6
ทองคำและสินทรัพย์ส่งสมทบกองทุนระหว่างประเทศ	3.1	2.9	2.5	2.3	2.0	1.8
SDR	3.0	2.7	2.4	2.1	1.3	1.2
ตัวเงินในประเทศ	-	-	8.2	13.5	15.3	13.1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ชนิดของสินทรัพย์	ปี พ.ศ.					
	2523	2524	2525	2526	2527	2528
ทุนสำรองเงินตรา	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ทองคำ	50.9	57.2	38.6	38.9	30.9	29.0
เงินตราต่างประเทศ	7.3	16.2	19.6	21.0	24.3	28.0
หลักทรัพย์ต่างประเทศ	8.8	1.9	6.9	6.9	8.7	6.2
หลักทรัพย์รัฐบาลไทย	11.7	4.9	12.9	11.7	13.9	14.2
ทองคำและสินทรัพย์สังสมทบกองทุนระหว่างประเทศ	1.6	1.5	2.3	2.0	2.8	3.1
SDR	0.3	-	-	-	-	-
ตัวเงินในประเทศ	19.4	18.3	19.7	19.5	19.4	19.5

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ชนิดของสินทรัพย์	ปี พ.ศ.						
	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535
ทุนสำรองเงินตรา	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ทองคำ	26.8	26.7	27.6	19.4	16.9	14.3	11.2
เงินตราต่างประเทศ	26.6	25.7	34.1	40.0	63.5	60.7	53.5
หลักทรัพย์ต่างประเทศ	8.9	10.3	14.3	21.9	10.1	16.0	31.4
หลักทรัพย์รัฐบาลไทย	16.3	24.0	6.2	6.5	7.6	7.2	2.4
ทองคำและสินทรัพย์ส่งสมทบกองทุนระหว่างประเทศ	3.1	2.9	2.8	2.2	1.9	1.8	1.5
SDR	-	-	-	-	-	-	-
ตัวเงินในประเทศ	18.3	10.4	13.3	10.0	-	-	-

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 7

สภาพเงินฝากเพื่อเรียก หรือเงินฝากกระแสรายวันนั้น ยังมีปริมาณน้อยกว่า ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ (ตารางผนวกที่ 1) และอัตราการเพิ่มขึ้นของเงินฝากประเภทนี้ (ตารางที่ 9) มีการเคลื่อนไหวที่ผันผวนมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะของธุรกิจ ภาวะการผลิต ตลอดจนการขยายตัวของสินเชื่อ และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อเงินฝากประเภทนี้ ดังเช่น ในปี พ.ศ. 2518 ซึ่งอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 0.4 สืบเนื่องจากเกิดภาวะซบเซาของ ธุรกิจที่เกิดจากวิกฤตการณ์น้ำมัน ในปี พ.ศ. 2524 เงินฝากกระแสรายวันมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเพียงร้อยละ 1.6 มีการชะลอการใช้จ่าย และการกักขังของภาคเอกชนซึ่งเกิดจากการได้รับผลกระทบของวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2526 ได้มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินฝากกระแสรายวัน ได้ลดลงร้อยละ 4.6 และ 6.4 ตามลำดับ เนื่องจากการผลิต และการใช้จ่ายของเอกชนชะลอตัวลง และรายได้จากการส่งออกไม่ดีนัก ส่วนในปี พ.ศ. 2528 เงินฝากกระแสรายวันมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงมาก โดยลดลงร้อยละ 13.3 เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำกับให้ธนาคารพาณิชย์ระมัดระวัง ในการให้สินเชื่อ และยังได้รับผลกระทบจากการลดค่าเงินบาท ส่วนในปี พ.ศ. 2529 และพ.ศ. 2530 ซึ่งเงินฝากกระแสรายวัน ได้มีอัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวเพิ่มมากกว่าที่ผ่านมา ทั้งนี้ เนื่องจากธนาคารออมสิน ไม่สามารถให้กู้กับภาครัฐบาลได้ จึงได้นำเข้าฝากที่ ธนาคารพาณิชย์ในรูปเงินฝากกระแสรายวัน ส่วนในปี พ.ศ. 2531 นั้นไม่มีผลกระทบที่เกิดจาก ธนาคารออมสิน ในปี พ.ศ. 2533 รัฐบาลเกินดุลเงินสดมากทำให้สินเชื่อสุทธิภาครัฐบาลลดลง ช่วยให้สินเชื่อในประเทศลดตัว มีผลให้ช่วยลดปริมาณเงินหมุนเวียนในมือประชาชน และในช่วงปลายปีเกิดสงครามอ่าวเปอร์เซีย ดังนั้นในปี พ.ศ. 2534 หลังจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย ยุติในช่วงต้นปี ราคาน้ำมันลดลงสู่ภาวะปรกติ ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ มีผลเอื้ออำนวยต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจเงินฝากกระแสรายวันขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.1 แต่ในปี พ.ศ. 2535 เศรษฐกิจไทยชะลอตัวลง เนื่องจากการเริ่มบังคับใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ตั้งแต่ต้นปี และเกิดเหตุการณ์ไม่สงบภายในประเทศในเดือนพฤษภาคม รวมทั้งมีการปรับเงินเดือน ค่าจ้างของภาครัฐบาล และภาคเอกชนในช่วงครึ่งหลังของปีทำให้เงินฝากกระแสรายวันลดลง ร้อยละ 4.8 ในปี พ.ศ. 2536 - 2537 ผลจากการปรับเงินเดือนค่าจ้างในปีก่อนส่งผลให้ การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคขยายตัว อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อโน้มต่ำลง ต้นทุนการลงทุนต่ำ ทั้งราคาวัสดุก่อสร้าง ราคาน้ำมัน และราคาสินค้าทุนนำเข้า ทำให้เงินฝากกระแสรายวันขยายตัว เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.9 และ 19.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 เงินฝากกระแสรายวัน ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517-2537

ปี พ.ศ.	เงินฝากกระแสรายวัน (พันล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2517	12.7582	13.0
2518	12.7112	-0.4
2519	15.7208	23.7
2520	16.9956	8.1
2521	21.5160	26.6
2522	22.7176	5.6
2523	25.7261	13.2
2524	26.1481	1.6
2525	24.9551	-4.6
2526	23.3688	-6.4
2527	25.2251	7.9
2528	21.8716	-13.3
2529	31.3755	43.4
2530	45.7426	45.8
2531	49.5396	8.3
2532	55.6577	12.3
2533	57.9579	4.1
2534	73.1063	26.1
2535	69.5581	-4.8
2536	87.5805	25.9
2537	104.4918	19.3

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ระดับราคา

การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้า เป็นผลที่เกิดจาก ระดับอุปสงค์ และอุปทานของสินค้า ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้านั้น ที่ใช้กันมีดังนี้ คือ ดัชนีปรับมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP deflator) ดัชนีราคาขายส่ง (wholesales price index) ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer price index) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาที่ได้จากดัชนีราคาทั้งสามชนิดดังกล่าวย่อมแตกต่างกันคือ (เสรี, 2526 : 1-2)

1. ดัชนีปรับมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP deflator) เป็นดัชนีราคาที่มีขอบเขตกว้าง เพราะได้ครอบคลุมสินค้าทุกชนิดในระบบเศรษฐกิจ โดยไม่จำกัดรายการว่า เป็นสินค้าของเอกชน หรือสาธารณูปโภคของภาครัฐบาล การจัดทำดัชนีราคานั้นมีความล่าช้ามาก เพราะต้องใช้เวลาในการประมวลผลมาก ความนิยมใช้ เพื่อการวิเคราะห์ในระยะสั้นของการเปลี่ยนแปลงราคาจึงมีน้อย

2. ดัชนีราคาขายส่ง (wholesales price index : WPI) เป็นดัชนีราคาที่วัดจากสินค้าในตลาดขายส่ง ดัชนีราคานี้มีความเหมาะสมที่จะใช้จัดการเปลี่ยนแปลงของภาวะธุรกิจมากกว่าที่จะใช้ระดับค่าครองชีพ นอกจากนี้ยังเป็นดัชนีราคาที่ไม่หวัดง่ายต่อผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยที่มาจากต่างประเทศ เช่นการส่งออก และการนำเข้า ฯลฯ

3. ดัชนีราคาผู้บริโภค (consumer price index : CPI) ดัชนีราคาประเภทนี้ สร้างขึ้นจากราคาที่จำเป็นแก่การครองชีพ รายการสินค้าเหล่านี้ได้จากการสำรวจรายได้ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ดัชนีราคาผู้บริโภคจะควบคุมราคาสินค้า อุปโภคบริโภค โดยมิได้ครอบคลุมถึงสินค้าประเภททุน ราคาที่นำมาสร้างดัชนีราคาประเภทนี้ จะต้องเป็นราคาที่ผู้บริโภคจ่าย ด้วยเหตุนี้เองดัชนีราคาผู้บริโภคดัชนีราคาที่มีความเหมาะสม ที่จะใช้วัดระดับการครองชีพของประชาชนโดยทั่วไป

สภาพโดยทั่วของระดับราคาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2517-2537

ระดับราคาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคเพราะมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างใกล้ชิด ซึ่งดัชนีราคาผู้บริโภคนั้น ได้ใช้หมวดรายการสินค้า และบริการดังนี้

คือ หมวตอาหาร และเครื่องต้ม และหมวตอื่น ๆ ในที่นี้หมายถึง เครื่องนึ่งห่ม เคหะสถาน เครื่องเรือน และเครื่องใช้ในบ้าน การรักษาพยาบาล และบริการส่วนบุคคล พาหนะ และบริการขนส่ง การบันเทิง การอ่าน และการศึกษา ยาสูบ และเครื่องต้มแอลกอฮอล์

จากตารางที่ 10 การเคลื่อนไหวของระดับราคา (ดัชนีราคาผู้บริโภค) ในปี พ.ศ. 2517 ประเทศผู้ผลิตน้ำมันได้ประกาศขึ้นราคาน้ำมัน และการขาดแคลนวัตถุดิบ เป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสินค้า และบริการสูงขึ้นแต่ในช่วงปี พ.ศ. 2518 - 2519 ระดับราคาได้ผ่อนคลายลง โดยมีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 5.4 และ 4.1 ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2520 - 2523 ระดับราคามีแนวโน้มสูงขึ้น อันเกิดจากผลกระทบของราคาน้ำมัน ทำให้ราคาสินค้าหมวตอาหาร และหมวตพาหนะได้รับผลกระทบมากที่สุด ปี พ.ศ. 2524 ระดับราคาได้เริ่มลดลง เนื่องจากการดำเนินนโยบายการเงิน และการคลังที่เข้มงวดของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2525 ระดับราคาชะลอตัวลง และภาวะเศรษฐกิจซบเซา ทำให้ระดับราคากายในประเทศลดลง ในปี พ.ศ. 2526 ระดับราคาเปลี่ยนแปลงลดลงเหลือร้อยละ 3.7 เนื่องจากต้นทุนการผลิตสินค้าลดลง ตามราคาน้ำมันดิบ และราคานำเข้าสินค้าวัตถุดิบลดลง ในปี พ.ศ. 2527 - 2528 ระดับราคาเริ่มมีเสถียรภาพ เนื่องจากผลผลิตทางอุตสาหกรรมมากในขณะที่อยู่ต่างประเทศ เพิ่มในระดับเกณฑ์ต่ำราคาน้ำมัน และราคาวัตถุดิบเริ่มทรงตัว ในปี พ.ศ. 2529 การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาลดลงเหลือร้อยละ 1.8 เนื่องจากรัฐบาลชะลอการใช้จ่าย ราคาน้ำมันลดลง เนื่องจากกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันล้มเหลวในการตกลงจำกัด ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ ในปี พ.ศ. 2530 - 2531 ระดับราคาได้เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นจากเดิม เป็นร้อยละ 2.5 และ 3.8 ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรลดลง เพราะภาวะฝนแล้ง ราคานำเข้าวัตถุดิบสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น อุปสงค์หรืออำนาจซื้อของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2533 - 2534 ระดับราคาสูงขึ้นจากด้านอุปสงค์เพราะการขยายตัวของรายได้จากการปรับเงินเดือน และค่าแรงขั้นต่ำทางด้านต้นทุน เกิดจากการปรับค่าจ้างแรงงาน และราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2535 - 2536 ระดับราคาชะลอตัวลง เกิดจากแรงกดดันด้านต้นทุนการผลิตมีทั้งราคาน้ำมันวัตถุดิบนำเข้า สินค้าเกษตรอ่อนตัวลง อัตราดอกเบี้ยนโยบายต่ำลง แรงกดดันที่มีต่อเงินเฟ้อไม่มาก ในปี พ.ศ. 2537 ระดับราคาสูงขึ้นเกิดจากด้านอุปทาน เพราะภาวะอากาศแห้งแล้งในช่วงต้นปี และเกิดภาวะน้ำท่วมในช่วงปลายปี

ตารางที่ 10 ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2517-2537
โดยมี ปี พ.ศ. 2529 เป็นปีฐาน

ปี พ.ศ.	ดัชนีรวม	การเปลี่ยนแปลง (%)	ดัชนีหมวดอาหาร	การเปลี่ยนแปลง (%)	ดัชนีหมวดอื่นๆ	การเปลี่ยนแปลง (%)
2517	46.1	-	50.1	-	43.9	-
2518	48.6	5.4	53.2	6.2	46.4	5.7
2519	50.6	4.1	4.5	4.5	48.2	3.9
2520	54.4	7.5	60.8	9.4	50.6	5.0
2521	58.7	7.9	66.2	8.9	54.0	6.7
2522	64.4	7.9	72.2	9.1	59.7	10.6
2523	77.2	19.7	86.3	19.5	71.5	19.8
2524	87.1	12.8	94.5	10.5	81.7	14.3
2525	91.6	5.2	98.1	2.8	87.6	7.2
2526	95.0	3.7	103.1	5.1	90.0	2.7
2527	95.9	0.9	101.9	1.2	92.0	2.2
2529	100.0	1.8	100.0	0.6	100.0	2.7
2530	102.5	2.5	102.3	2.3	102.6	2.7
2531	106.4	3.8	107.5	5.1	105.4	3.1
2532	112.1	5.4	116.4	8.3	109.7	4.1
2533	118.8	6.0	125.7	8.0	114.7	4.3
2534	125.6	5.7	134.5	7.0	120.0	4.8
2535	130.7	4.1	140.5	4.5	124.8	3.8
2536	135.1	3.4	143.5	2.1	130.1	4.2
2537	142.0	5.1	153.5	7.0	135.0	3.8
เฉลี่ย	98.4	5.9	98.4	5.9	88.8	5.9

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทางด้านบัญชีรายจ่ายประชาชาตินั้น เป็นการแสดงถึงระดับอุปสงค์รวมในประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยมูลค่าการใช้จ่ายในการบริโภคมูลค่าการใช้จ่ายของรัฐบาล และมูลค่าการส่งออกสุทธิของสินค้า และบริการก็ทำให้อุปสงค์มวลรวมขยายตัวด้วย

ลักษณะโดยทั่วไปของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ตารางที่ 11) มูลค่าการใช้จ่ายในการบริโภคเอกชนได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 198.514 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2518 เป็น 1,957.700 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 มูลค่าการใช้จ่ายของรัฐบาล ได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 30.963 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2518 เป็น 255.600 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 มูลค่าการใช้จ่ายของการลงทุนภาคเอกชน ได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 50.683 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2518 เป็น 1,105.400 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 สำหรับทางด้าน การส่งออกสุทธิของสินค้า และบริการแสดงให้เห็นว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้า และบริการมีมากกว่ามูลค่าการส่งออกสินค้า และบริการ ซึ่งส่วนแตกต่างนี้ในปี พ.ศ. 2518 มีถึง 57.014 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 มีถึง 1,396.600 พันล้านบาท เนื่องจากมีการขยายตัวทั้งการส่งออกสินค้า และบริการ และในขณะเดียวกันก็ยังมี การนำเข้าสินค้า และบริการมากเช่นกัน โดยที่มูลค่าการนำเข้ามากกว่ามูลค่าการส่งออกของสินค้า และบริการ

วัตถุดิบและน้ำมัน

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงให้สาขาการผลิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นภาคอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนั้นยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบส่วนหนึ่งจากต่างประเทศ และพลังงานก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะน้ำมัน

เมื่อพิจารณาทางด้าน การนำเข้าวัตถุดิบ (ตารางที่ 12) ในปี พ.ศ. 2517 มีมูลค่าการนำเข้าเพียง 13,594 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 213,956 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537 และเมื่อคิดเป็นสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าต่อมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดได้มีแนวโน้มลดลง โดยในปี พ.ศ. 2517 มีสัดส่วนร้อยละ 21.2 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด และลดลง ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 15.6 และทางด้านราคาวัตถุดิบ โดยพิจารณาดัชนีราคานำเข้า

ตารางที่ 11 มูลค่าผลิตภัณฑ์ทางด้านรายจ่ายภายในประเทศไทย ตามราคาปัจจุบันระหว่าง
ปี พ.ศ. 2518-2537
(หน่วย : ล้านบาท)

ภาคเศรษฐกิจ	ปี พ.ศ.				
	2518	2522	2527	2532	2537
มูลค่าการใช้จ่ายในการ					
บริโภคของเอกชน	198,514	353,309	655,236	1,030,563	1,957,700
มูลค่าการใช้จ่ายของรัฐบาล	30,963	66,937	130,577	176,798	355,600
มูลค่าการลงทุนของเอกชน	50,683	101,267	147,264	549,187	1,105,400
มูลค่าการส่งออกสุทธิ					
ของสินค้าและบริการ	57,014	131,820	241,950	648,490	1,396,600
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศไทย	298,816	556,240	991,559	1,775,978	3,604,900

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 13) วัตถุดิบนั้น มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2517 มีราคาวัตถุดิบเพียง 61.73 และในปี พ.ศ. 2537 ได้เพิ่มขึ้นซึ่งมีราคาเท่ากับ 133.36

น้ำมันมีบทบาทสำคัญต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และยังเป็นปัจจัยที่สำคัญต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ประเทศไทยต้องนำเข้าน้ำมันหรือผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ซึ่งมีความหมายเดียวกันเนื่องจากรวมก๊าซปิโตรเลียมด้วย มูลค่าปริมาณการนำเข้าน้ำมัน (ตารางที่ 12) ในปี พ.ศ. 2517 มีมูลค่าการนำเข้าคิดเป็น 12,571 ล้านบาท แต่มูลค่าการนำเข้า ในปี พ.ศ. 2531 ได้ลดลงจากเดิม เมื่อเปรียบเทียบกับระยะในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ เนื่องจากปริมาณการผลิตภายในประเทศเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาในรูปสัดส่วนการนำเข้าจะมีแนวโน้มที่ลดลงจากที่เคยมีสัดส่วนการนำเข้าสูงสุดในปี พ.ศ. 2523 และปี พ.ศ. 2525 ซึ่งมีถึงร้อยละ 31.1 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ส่วนในปี พ.ศ. 2537 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 6.7 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด เมื่อพิจารณาดัชนีราคานำเข้า และมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นในปีต่อ ๆ มา ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ มีมูลค่านำเข้าคิดเป็น 91,621 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2537

สินเชื่อเพื่อการผลิต

สินเชื่อ เพื่อการผลิตมีความสำคัญต่อภาคการผลิต เพื่อให้การดำเนินงานในด้านการจัดหาปัจจัยทุน วัตถุดิบ ตลอดจนเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการมีการดำเนินงาน ได้อย่างสะดวก และช่วงส่งเสริมให้ภาคการผลิต มีการเติบโต ได้เป็นอย่างดี สินเชื่อเพื่อการผลิตที่สำคัญมีดังนี้ คือ สินเชื่อเพื่อการเกษตร สินเชื่อเพื่อการเหมืองแร่ และการย่อยหิน สินเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรม สินเชื่อเพื่อการก่อสร้าง และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สินเชื่อเพื่อธุรกิจการพาณิชย์ สินเชื่อเพื่อการค้าระหว่างประเทศ สินเชื่อเพื่อการธนาคาร และสถาบันการเงินอื่น ๆ และสินเชื่อเพื่อการบริการ จากตารางที่ 14 จะพบว่าสินเชื่อเพื่อการผลิต ได้ขยายเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ซึ่งในปี พ.ศ. 2517 มีจำนวน 63.6411 พันล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 3020.1651 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2537

ตารางที่ 12 มูลค่าการนำเข้าของสินค้าวัตถุดิบและผลิตน้ำมันในประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2517-2537

ปี พ.ศ.	มูลค่าวัตถุดิบ		ผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม		มูลค่าการนำเข้าทั้งหมด	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
2517	13,594	21.2	12,571	19.6	64,044	100.0
2518	13,099	19.6	14,233	21.3	66,835	100.0
2519	15,730	21.6	16,695	23.0	72,877	100.0
2520	20,760	22.0	20,889	22.0	94,177	100.0
2521	22,295	20.5	22,851	21.0	108,899	100.0
2522	33,209	22.7	32,647	22.3	146,161	100.0
2523	33,107	17.5	58,733	31.1	188,686	100.0
2524	40,058	18.5	65,100	30.0	216,746	100.0
2525	36,364	18.5	60,765	31.1	195,616	100.0
2526	46,180	19.5	57,065	24.0	236,608	100.0
2527	47,099	19.2	57,353	23.4	245,155	100.0
2528	51,657	20.6	56,719	22.6	251,169	100.0
2529	54,978	22.8	32,354	13.4	241,358	100.0
2530	75,545	22.6	44,177	13.2	334,209	100.0
2531	99,132	19.3	38,828	7.6	513,114	100.0
2532	119,347	18.0	59,819	9.0	662,679	100.0
2533	139,942	16.6	78,346	9.3	894,448	100.0
2534	147,701	15.4	87,659	9.1	958,831	100.0
2535	170,122	16.5	83,759	8.1	1,033,244	100.0
2536	184,194	15.8	86,457	7.4	1,166,596	100.0
2537	213,956	15.6	91,621	6.7	1,369,035	100.0

หมายเหตุ : คิดเป็นร้อยละเทียบกับมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 13 ดัชนีราคานำเข้าวัตถุดิบ และดัชนีราคานำเข้าน้ำมันของประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2517-2537 (2529 = 100)

ปี พ.ศ.	ดัชนีราคานำเข้าวัตถุดิบ	ดัชนีราคานำเข้าน้ำมัน
2517	61.73	51.27
2518	60.30	56.21
2519	61.15	61.12
2520	66.77	65.74
2521	69.60	65.04
2522	79.23	90.75
2523	95.30	153.49
2524	105.52	186.80
2525	109.75	194.49
2526	93.58	170.23
2527	96.75	164.55
2528	105.24	182.38
2529	100.00	100.00
2530	107.12	111.30
2531	127.22	95.64
2532	134.05	108.97
2533	131.18	133.03
2534	135.97	134.99
2535	134.22	119.02
2536	134.59	111.61
2537	133.36	105.42

ที่มา : หน่วยตุลการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 14 สินเชื่อเพื่อการผลิตแยกตามสาขาเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี พ.ศ.
2517-2537

(หน่วย : พันล้านบาท)

สาขาเศรษฐกิจ	ปี พ.ศ.				
	2517	2522	2527	2532	2537
เกษตรกรรม	1.3053	10.7749	37.4093	72.5580	152.2798
เหมืองแร่และการย่อยหิน	0.5415	1.2507	2.8442	5.2034	15.6923
อุตสาหกรรม	12.7627	34.3314	106.0488	290.5188	836.2339
การก่อสร้างและธุรกิจ					
อสังหาริมทรัพย์	6.5290	16.1505	42.9249	143.6149	506.1990
ธุรกิจพาณิชย์	33.8856	96.3667	188.7936	340.7811	909.8815
สาธารณูปโภค	0.7938	4.5030	7.4767	20.4425	86.3448
ธนาคารและ					
สถาบันการเงินอื่น ๆ	4.7442	12.4746	30.3024	66.0117	245.0842
การบริการ	3.0790	6.9448	24.2518	64.1673	268.4496
รวม	63.6411	182.7966	440.0517	1004.2977	3020.1651

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

บทที่ 4 นโยบายการเงิน

นโยบายการเงินในช่วงปี 2529 - 2538 ซึ่งอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) และ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) โดยที่ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 6 เป็นการผ่อนคลายทางการเงิน คือนับแต่ปลายปี 2529 เศรษฐกิจไทย มีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยมีการส่งออก และการลงทุนเป็นตัวนำ เศรษฐกิจไทยขยายตัว โดยเฉลี่ยร้อยละ 10.9 ต่อปี การลงทุนในประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 37.1 ต่อปี และการส่งออกขยายตัวร้อยละ 15.7 ต่อปี การใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นสูงนี้ก่อให้เกิดแรงกดดันภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งได้ผ่อนคลายลงไปในช่วงก่อนหน้านั้น แต่ได้เริ่มทวีความรุนแรงขึ้นมา และสะสมมาจนอยู่ในระดับสูงในปี 2532 - 2533 ทางการจึงต้องกลับมาใช้นโยบายเข้มงวดทางการเงิน ในช่วงเดียวกันนี้ ทางการได้เริ่มทำการปฏิรูประบบการเงินอย่างจริงจัง โดยได้ผ่อนคลายข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งในด้านอัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยน การบริหารสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน และขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน ดังนี้

1. มาตรการอัตราดอกเบี้ย

ภาวะเศรษฐกิจร้อนจัด ได้ปรากฏชัดในปี 2532 - 2533 ประกอบกับได้เกิดสงครามอ่าวเปอร์เซีย จึงทำให้รัฐบาลต้องปรับเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ 2 ครั้งในปี 2533 ขณะเดียวกันทางการได้เริ่มดำเนินมาตรการผ่อนคลายเพื่อให้อัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินสามารถปรับตัวได้ตามภาวะตลาด ดังนี้

- ยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ อายุเกินกว่า 1 ปี เมื่อ มิถุนายน 2532
- ยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ อายุต่ำกว่า 1 ปี เมื่อ มิถุนายน 2533
- ยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ เมื่อ มิถุนายน 2535
- ยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เมื่อ มิถุนายน 2535

ดังนั้น ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2535 เป็นต้นมา อัตราดอกเบี้ยในประเทศสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างเสรีตามสภาพของตลาดการเงิน

2. การผ่อนคลายการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน

การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราที่เข้มงวดในอดีตได้ทำให้การปริวรรตเงินตราขาดความคล่องตัว และไม่สอดคล้องกับการค้า และการลงทุนจากต่างประเทศที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นทางการ จึงได้ดำเนินการผ่อนคลายการปริวรรตเงินตรา และพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนให้ตลาดมีความคล่องตัว อำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจกับต่างประเทศ และสนับสนุนการค้าในอินโดจีน โดยได้ดำเนินการไปแล้ว 3 รอบ

- รอบแรก เมื่อ 21 พฤษภาคม 2533 ทางการประกาศรับพันธะข้อ 8 ของ IMF เพื่อแสดงให้เห็นนาาประเทศเห็นว่า ประเทศไทยมีความพร้อม ทางด้านการเงิน และเศรษฐกิจที่จะ เปิดเสรี และดำเนินการผ่อนคลายการควบคุมการปริวรรตเงินตราขั้นแรก ทางด้านการแลกเปลี่ยนเงินที่เกี่ยวกับการนำเข้า และส่งออก

- รอบสอง เมื่อ 1 เมษายน 2534 ได้ผ่อนคลายให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนได้เสรี โดยขยายวงเงินส่งออก ค่าใช้จ่ายการศึกษา และการเดินทางผ่อนคลายการนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศ รวมทั้งอนุญาตให้ผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ สามารถเปิดบัญชีเงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

- รอบสาม เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2537 ได้ขยายจำนวนเงินบาทที่นำติดตัวไปประเทศที่มีพรมแดนติดกับไทยให้ธนาคารพาณิชย์กึ่งผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ โดยไม่มีข้อจำกัด ยกเลิกการกำหนดวงเงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางในรูปของเช็ค และตราห์

3. การผ่อนคลายข้อจำกัดในการบริหารสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน

ทางการได้ผ่อนคลายให้สถาบันการเงิน ได้มีความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น โดยได้ลดอัตราการจัดวางพันธบัตรรัฐบาลของธนาคารพาณิชย์ และได้ยกเลิกไปในที่สุด เมื่อ พฤษภาคม 2536 ยกเลิกการดำรงเงินสดสำรอง โดยให้ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องแทน และผ่อนผันให้สามารถดำรงหลักทรัพย์อื่นแทนพันธบัตรรัฐบาล

4. การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน

เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ในระดับสากล ทางการได้ผ่อนคลายให้สถาบันการเงินประกอบธุรกิจ ได้กว้างขวางขึ้น เช่น การให้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกิจ

นายหน้า ตัวแทนจำหน่ายหลักทรัพย์รัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ การเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน การให้บริการข่าวสารข้อมูล การจัดการออก จัดจำหน่าย และคำตราสารหนี้ สำหรับบริษัทเงินทุน ได้รับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจได้ใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ ยกเว้นเฉพาะบริการเงินฝาก กระแสรายวัน และธุรกิจเงินตราต่างประเทศ

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 7 จะเป็นการปฏิรูประดับการเงิน ซึ่งในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 7 เศรษฐกิจไทยได้ชลอความร้อนแรงลง

ภาวะการเงินเริ่มมีเสถียรภาพสูงแต่ขณะเดียวกันผลจากการเปิดเสรีทางการเงิน ในช่วงก่อนหน้านี้อาจทำให้ระบบการเงินไทยมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนในตลาดการเงินโลก กระทรวงการคลัง ได้ดำเนินการปฏิรูปทางการเงินอย่างจริงจัง และได้ร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จัดทำแผนพัฒนาระบบการเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูประบบการเงินในระหว่างปี 2538 - 2543

กระทรวงการคลังทำแผนพัฒนาระบบการเงินเพื่อประโยชน์ 3 อย่าง คือ

1. เพื่อให้เกิดการประสานในการเสนอมมาตรการต่าง ๆ และทำให้การกำหนด จังหวะของการดำเนินมาตรการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้การประสานงานระหว่าง หน่วยงานกำกับนโยบายมีความรวดเร็ว และเรียบร้อยขึ้น

2. ทำให้เกิดความชัดเจนทางด้านนโยบาย และทิศทางที่กระทรวงการคลัง จะ พัฒนาระบบการเงิน อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ และผู้บริหารธุรกิจต่าง ๆ ในการจัดเตรียม และการขยายงานต่อไป

3. ทำให้ระบบการเงิน สามารถให้การสนับสนุนที่สอดคล้อง ตามเป้าหมาย เศรษฐกิจของประเทศ ด้านอื่น ๆ อาทิ การลงทุน และการค้าต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของแผน มี 5 ประการ คือ

1. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการเงิน ให้สามารถตอบสนองความต้องการเงินทุน และบริการทางการเงินที่สอดคล้องกับการพัฒนา และการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ และสามารถแข่งขันกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศ

2. รักษาความมั่นคง เสถียรภาพ และคุณภาพของสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน และระบบการเงินโดยส่วนรวม

3. กระจายสินเชื่อ และบริการทางการเงินไปสู่ภูมิภาค และชนบท เพื่อสนับสนุนนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และชนบทของรัฐบาล

4. เพิ่มระดับการออมของประเทศ ให้เพียงพอที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะยาว

5. พัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค โดยมีตลาดเงิน และตลาดทุนที่เป็นสากลมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการระดมทุน และการลงทุนของประเทศไทย และประเทศในภูมิภาค

แผนพัฒนาระบบการเงินมีสาระสำคัญ จำแนกได้เป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. การขยายขอบเขตการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
2. การพัฒนาโครงสร้างทางการเงินของประเทศ
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน และการเปิดเสรีตลาดการเงิน
4. การสนับสนุนการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และชนบท
5. การปรับปรุงประสิทธิภาพการกำกับดูแลสถาบันการเงิน และระบบการเงิน
6. การพัฒนาบุคลากร และเสริมสร้างจรรยาบรรณ ในการประกอบธุรกิจการเงิน
7. การพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางทางการเงิน

จากการใช้มาตรการการเงินการคลัง ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วง 5 ปี ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 10.5 ต่อปี สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผน ร้อยละ 8.4 ต่อปี โดยในปี 2531 เศรษฐกิจไทยขยายตัวถึงร้อยละ 13.2 นับว่าสูง เป็นประวัติการณ์ในรอบ 22 ปีที่ผ่านมา แต่เนื่องจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัวลงในช่วงปลายของแผน ทำให้ในปีสุดท้ายของแผนเศรษฐกิจขยายตัวเพียง ร้อยละ 7.5 ภาวะการเงินมีความผันผวนมาโดยตลอด โดยในปี 2530 มีสภาพคล่องส่วนเกิน ในปีต่อมา (2531 - 2532) ความต้องการสินเชื่อเพิ่มสูง เกิดภาวะเงินตึงตัว แม้อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากจะสูง แต่ไม่เกิดภาวะเงิน

ตั้งตัวในปี 2533 เนื่องจากมีเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้ามามาก ต่อมาในปี 2534 ในช่วงสงครามอ่าวเปอร์เซีย ระบบการเงินมีสภาพคล่องสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงการประชุมสภาผู้ว่าการธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ จนถึงต้นปี 2535 ที่ความต้องการใช้สินเชื่อดอกต่ำ ก่อนการเริ่มใช้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาวะเงินเฟ้อขยายตัวสูงขึ้นทุกปี คือจากร้อยละ 2.5 ในปี 2530 เป็นร้อยละ 6.0 ในปี 2533 แล้ว ชะลอลดตัวลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 5.8 ในปี 2534 เฉลี่ย 5 ปีของแผนเงินเฟ้อสูงขึ้นร้อยละ 4.7 ต่อปี ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 5.4 ต่อปี ในช่วงปี 2530 - 2531 การขยายตัวของการค้ามีสูงมาก

โดยการส่งออกขยายตัวร้อยละ 33.9 และการนำเข้าขยายตัวร้อยละ 46.2 เป็นผลเนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ และการค้าโลก ต่อมาในปี 2532 ภาวะเศรษฐกิจและการค้าโลกชะลอลดตัว ทำให้มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงคือ ร้อยละ 28.9 ในปี 2533 ก็ชะลอลดตัวลงไปเหลือร้อยละ 22.5 เนื่องจากวิกฤตการณ์สงคราม อ่าวเปอร์เซีย ส่วนปี 2534 อัตราการขยายตัวชะลอลดตัวลงเหลือเพียงร้อยละ 18.8 ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจโลกอยู่ในภาวะชะลอลดตัว โดยเฉพาะการนำเข้าสินค้าประเภทอุปโภคบริโภคลดลงมาก

ในปี 2530 มีการขาดดุลการค้า 43.8 พันล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.5 ของ GDP ต่อมาในปี 2531 การขาดดุล เพิ่มขึ้นถึง 1.3 เท่าตัว คิดเป็นร้อยละ 6.7 ของ GDP เนื่องจากมีการนำเข้าสูงมาก สำหรับปี 2532 มีการขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.0 อันเป็นผลจากการขยายตัวของ การนำเข้าลดลง ในปี 2533 การขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 82.2 ทั้งนี้เป็นผลจากสงครามอ่าวเปอร์เซียทำให้การส่งออกมีการขยายตัวเพียงร้อยละ 14.4 ทำให้ภาวะการขาดดุลการค้าคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 12.4 ของ GDP การขาดดุลการค้าในปี 2534 มีสภาพที่ดีขึ้น กล่าวคือมีการขาดดุลเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 9.9 อันเป็นผลจากการที่มีการส่งออก เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.5 และมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 15.5

สำหรับบัญชีเดินสะพัดในปี 2530 มีการขาดดุลเป็นมูลค่า 9.3 พันล้านบาท และเพิ่มเป็น 41.0 พันล้านบาท ในปี 2531 คือเพิ่มขึ้นถึง 3.3 เท่าตัว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.7 ของ GDP อันเนื่องมาจากการขาดดุลการค้าที่สูงมากสำหรับปี 2535 การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มขึ้นร้อยละ 59 หรือคิดเป็นร้อยละ 3.6 ของ GDP ต่อมาในปี 2533 การขาดดุลรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยสูงขึ้น 1.9 เท่าของปี 2532 คิดเป็นร้อยละ 8.9 ของ GDP สถานการณ์การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดค่อยๆ ดีขึ้นในปี 2534 โดยมีการขาดดุลเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 คิดเป็นร้อยละ 8.7 ของ GDP แต่ยังคงสูงกว่าเป้าหมายของแผนคือ ร้อยละ 3.2

บทที่ 5

การวิเคราะห์

การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปได้ใช้แบบจำลอง เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวคือ

$$P = f (M_{t-1}, M_{t-2}, M_{t-3}) \dots \dots \dots (4-1)$$

โดยกำหนดให้

P = ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป (CPI)

M_{t-1} = ปริมาณเงินความหมายแคบไตรมาสก่อน 1 ไตรมาส

M_{t-2} = ปริมาณเงินความหมายแคบไตรมาสก่อน 2 ไตรมาส

M_{t-3} = ปริมาณเงินความหมายแคบไตรมาสก่อน 3 ไตรมาส

แบบจำลองดังกล่าว อาศัยเหตุผลตามที่กล่าวมาแล้ว ในหัวข้อทฤษฎี ที่ใช้อธิบายภาวะราคาสูงขึ้น บทที่ 2 สำหรับข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ เพื่อสร้างสมการนำมารวมไว้ในตารางที่ 15

ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากแบบจำลองในสมการที่ (4-1) และข้อมูลในตารางที่ 15 สร้างสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดธรรมดาได้ดังนี้

$$P = a_0 + a_1 M_{t-1} + a_2 M_{t-2} + a_3 M_{t-3}$$

$$P = 84.1811 + 0.06540M_{t-1} + 0.06045M_{t-2} + 0.07815M_{t-3} \dots (4-2)$$

(2.815)* $t-1$ (2.039)* $t-2$ (3.234)* $t-3$

$$R^2 = 0.9740$$

(____)* = ค่าสถิติ t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 15 ข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างสมการถดถอยพหุคูณ

YEAR	QUARTER	P		Mt-1	Mt-2	Mt-3
1986	4	100.7		96.2684	92.7064	99.8881
1987	1	104.1		106.8558	96.2684	92.7064
	2	105.7		115.9909	106.8558	96.2684
	3	106.9		112.2294	115.9909	106.8558
	4	107.6		110.3219	112.2294	115.9909
1988	1	108.7		132.3957	110.3219	112.2294
	2	109.3		141.1695	132.3957	110.3219
	3	111.1		132.7077	141.1695	132.3957
	4	111.0		130.3489	132.7077	141.1695
1989	1	109.7		148.4927	130.3489	132.7077
	2	111.3		165.7434	148.4927	130.3489
	3	114.5		160.7601	165.7434	148.4927
	4	114.3		164.2021	160.7601	165.7434
1990	1	116.6		174.7009	164.2021	160.7601
	2	118.4		200.8686	174.7009	164.2021
	3	119.6		181.9525	200.8686	174.7009
	4	121.9		186.9098	181.9525	200.8686
1991	1	122.9		195.4143	186.9098	181.9525
	2	125.7		201.2165	195.4143	186.9098
	3	127.5		186.8127	201.2165	195.4143
	4	127.6		188.2809	186.8127	201.2165
1992	1	128.3		222.4007	188.2809	186.8127
	2	131.3		238.8072	222.4007	188.2809
	3	132.8		223.9221	238.8072	222.4007
	4	131.4		225.0546	223.9221	238.8072
1993	1	132.9		249.7170	225.0546	223.9221
	2	134.9		249.5401	249.7170	225.0546
	3	137.2		243.7363	249.5401	249.7170
	4	137.5		215.9403	243.7363	249.5401
1994	1	139.5		296.1557	215.9403	243.7363
	2	142.2		307.3514	296.1557	215.9403
	3	144.5		290.7155	307.3514	296.1557
	4	143.8		315.0946	290.7155	307.3514
1995	1	146.1		346.4415	315.0946	290.7155
	2	149.9		352.0524	346.4415	315.0946
	3	153.4		364.0282	352.0524	346.4415
	4	154.6		367.5444	364.0282	352.0524

ที่มา : รายงานภาวะการเงินและเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย และ
รายงานเศรษฐกิจรายเดือน จากหน่วยคลังการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลจากสมการที่ (4-2) สามารถแปลความหมายสมการที่ได้จากข้อมูลตัวอย่างได้ ดังนี้ เมื่อปริมาณเงินในไตรมาสก่อนหน้า ไตรมาสปัจจุบันคือ 1-3 ไตรมาส เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ระดับราคาจะเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.0654 , 0.0604 และ 0.0781 ตามลำดับ โดยเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

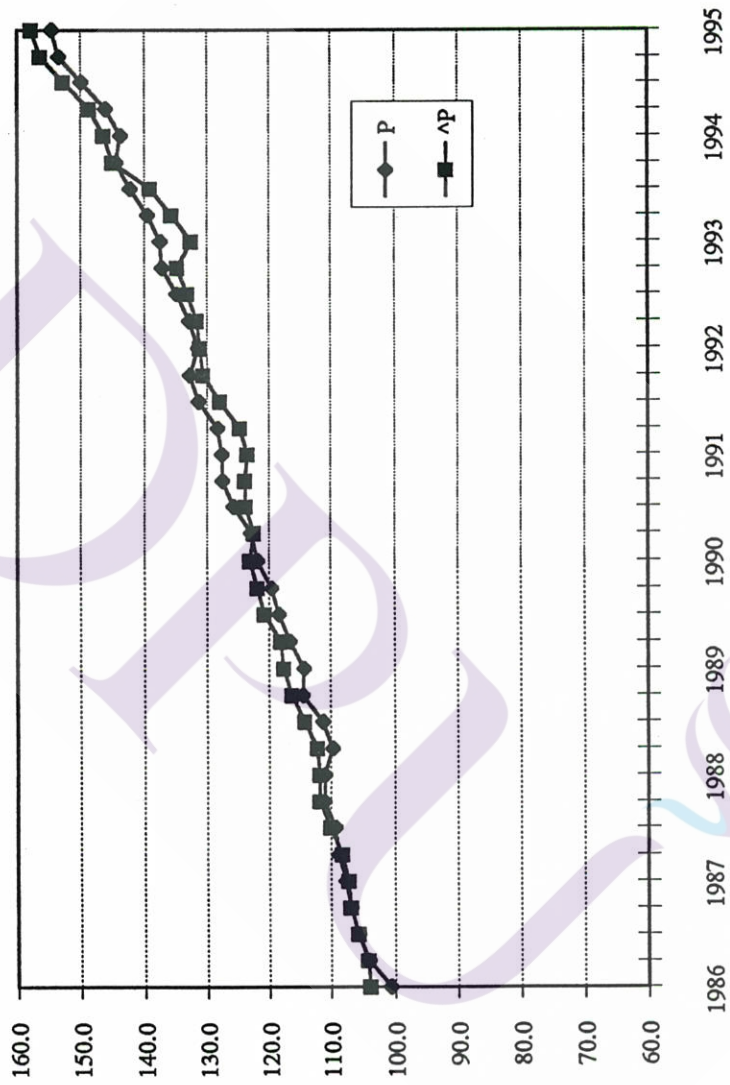
เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างระดับราคากับปริมาณเงินในไตรมาสก่อนหน้า ไตรมาสก่อนหน้า 3 ไตรมาส จากตารางที่ 16 ให้ผลดังนี้คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปริมาณเงินใน ไตรมาสก่อนหน้า 1 ไตรมาส มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับระดับราคาเท่ากับ 0.9725 ไตรมาสก่อน 2 ไตรมาสมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับระดับราคาเท่ากับ 0.9778 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนปริมาณเงินไตรมาสก่อน 3 ไตรมาส มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับระดับราคาเท่ากับ 0.9735 และเมื่อเทียบค่าระดับราคาที่ได้จากการประมาณกับค่าจริงในตารางที่ 17 ซึ่งค่าที่ได้จากการประมาณนั้นมีค่าใกล้เคียงกับค่าจริงที่เกิดขึ้น ดังในภาพที่ 6

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

	P	M_{t-1}	M_{t-2}	M_{t-3}
P	1.0000			
M_{t-1}	0.9725	1.0000		
M_{t-2}	0.9778	0.9704	1.0000	
M_{t-3}	0.9735	0.9506	0.9679	1.0000

ที่มา : จากการคำนวณ

ภาพที่ 6 เปรียบเทียบดัชนีราคาผู้บริโภคและดัชนีราคา

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบระดับราคาระหว่างข้อมูลจริง และที่ให้ประมาณจากสมการ

ปี พ.ศ.	P (ค่าจริงจากข้อมูล)	P (ค่าคาดประมาณจากสมการ)
2529	100.7	103.9
2530	104.1	104.2
	105.7	105.8
	106.9	106.9
	107.6	107.2
	108.7	108.3
2531	109.3	110.0
	111.1	111.7
	111.0	111.8
	109.7	112.1
2532	111.3	114.2
	114.5	116.3
	114.3	117.6
	116.6	118.1
2533	118.4	120.7
	119.6	121.9
	121.9	123.1
	122.9	122.5
2534	125.7	123.8
	127.5	123.8
	127.6	123.5
	128.3	124.7
2535	131.3	128.0
	132.8	130.6

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	P (ค่าจริงจากข้อมูล)	P (ค่าคาดประมาณจากสมการ)
2535	131.4	131.1
2536	132.9	131.6
	134.9	133.2
	137.2	134.7
	137.5	132.5
2537	139.5	135.7
	142.2	139.1
	144.5	144.9
	143.8	146.4
2538	146.1	148.6
	149.9	152.8
	153.4	156.3
	154.6	157.7

ที่มา : จากตารางที่ 16 และ ประเมินจากสมการที่ (4-2)

ความยืดหยุ่นของระดับราคา เนื่องจากปริมาณเงินในความหมายแคบของ ไตรมาสปัจจุบัน และ ไตรมาสก่อนหน้า

ในการพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของระดับราคา เนื่องจากปริมาณเงินความหมายแคบของ ไตรมาสปัจจุบัน และ ไตรมาสก่อนหน้า ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อดูว่าเมื่อปริมาณเงินในไตรมาสปัจจุบัน และ ไตรมาสก่อนหน้า ที่ศึกษาในครั้งนี้อยู่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ระดับราคาเปลี่ยนแปลงไปร้อยละเท่าใดนั่นเอง

ดังนั้น ค่าความยืดหยุ่นของระดับราคา เนื่องจากปัจจัยตัวแปรต่าง ๆ สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

1. ค่าความยืดหยุ่นของระดับราคา เนื่องจากปริมาณเงินความหมายแคบใน ไตรมาสก่อนหน้า 1 ไตรมาส

$$\begin{aligned} E_{M_{t-1}} &= (d \ln P) / (d \ln M_{t-1}) \\ &= \frac{[(1/P) \times dP]}{[(1/M_{t-1}) \times dM_{t-1}]} \\ &= (M_{t-1} / P) \times (dP/dM_{t-1}) \\ &= 0.1092 \dots \dots \dots (4-3) \end{aligned}$$

2. ค่าความยืดหยุ่นของระดับราคา เนื่องจากปริมาณเงินความหมายแคบ ใน ไตรมาสก่อนหน้า 2 ไตรมาส

$$\begin{aligned} E_{M_{t-2}} &= (d \ln P) / (d \ln M_{t-2}) \\ &= \frac{[(1/P) \times dP]}{[(1/M_{t-2}) \times dM_{t-2}]} \\ &= (M_{t-2} / P) \times (dP/dM_{t-2}) \\ &= 0.0973 \dots \dots \dots (4-4) \end{aligned}$$

3. ค่าความยืดหยุ่นของระดับราคา เนื่องจากปริมาณเงินความหมายแคบ ใน ไตรมาสก่อนหน้า 3 ไตรมาส

$$\begin{aligned} E_{M_{t-3}} &= (d \ln P) / (d \ln M_{t-3}) \\ &= \frac{[(1/P) \times dP]}{[(1/M_{t-3}) \times dM_{t-3}]} \\ &= (M_{t-3} / P) \times (dP/dM_{t-3}) \\ &= 0.1214 \dots \dots \dots (4-5) \end{aligned}$$

ดังนั้นค่าความยืดหยุ่นที่ได้บอกให้ทราบถึงผลกระทบของตัวแปร ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา จากตารางที่ 18 จะเห็นว่าค่าความยืดหยุ่นของราคา เนื่องจากปริมาณเงินในความหมายแคบของไตรมาสก่อนหน้า 3 ไตรมาส มีค่ามากที่สุด คือ 0.1214 รองลงมา คือ ปริมาณเงินไตรมาสก่อนหน้า 1 ไตรมาส คือ 0.1092 ไตรมาสก่อนหน้า 2 ไตรมาส คือ 0.0973

จากผลที่ได้ทั้งหมดของการวิเคราะห์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาลินค้าโดยทั่วไป สามารถให้เหตุผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 18 ค่าความยืดหยุ่นของระดับราคาลินค้าโดยทั่วไป เนื่องจากปัจจัยตัวแปรต่าง ๆ

ปัจจัยตัวแปร	ค่าความยืดหยุ่น
เงินในความหมายแคบของไตรมาสก่อนหน้า 1 ไตรมาส	0.1092
เงินในความหมายแคบของไตรมาสก่อนหน้า 2 ไตรมาส	0.0973
เงินในความหมายแคบของไตรมาสก่อนหน้า 3 ไตรมาส	0.1214

ที่มา : จากการคำนวณ

1. ปริมาณเงินในความหมายแคบของไตรมาสก่อนหน้า 1 ไตรมาส ผลจากการวิเคราะห์ ที่ได้แสดงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับระดับราคา และมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.1092

2. ปริมาณเงินในความหมายแคบของไตรมาสก่อนหน้า 2 ไตรมาส ผลจากการศึกษา นั้น แสดงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับราคา และมีค่าความยืดหยุ่น เท่ากับ 0.0973

3. ปริมาณเงินในความหมายแคบของไตรมาสก่อนหน้า 3 ไตรมาส ผลจากการศึกษาที่ได้ นั้น แสดงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับระดับราคา และมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.1214

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป ตลอดจน การศึกษาวิเคราะห์ถึงความยืดหยุ่นของราคา ตามที่กล่าวมาแล้ว ในบทที่ 4 ด้วยวิธีวิเคราะห์ เชิงปริมาณ โดยอาศัยวิชาเศรษฐมิติ และเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัย ทำให้ ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัวแปรต่าง ๆ กับระดับราคา และความยืดหยุ่นในการศึกษา ครั้งนี้ เป็นการศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคา ซึ่งพร้อมกันนี้ได้นำตัว แปรระยะเวลาต่าง ๆ เข้าศึกษาร่วมด้วย ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

เมื่อปริมาณเงินในไตรมาสก่อนหน้า 1 ไตรมาส เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ระดับ ราคาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.1092 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ปริมาณเงินใน ไตรมาสก่อนหน้า 2 ไตรมาส เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ระดับราคาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.0973 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ปริมาณเงินในไตรมาสก่อนหน้า 3 ไตรมาส เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ระดับราคาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.1214 โดยมีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกัน

ความสัมพันธ์ของปริมาณเงินในไตรมาสก่อนหน้า 3 ไตรมาส ที่มีผลต่อระดับราคา มีมากที่สุด รองลงมาคือ ไตรมาสก่อนหน้า 1 ไตรมาส และไตรมาสก่อนหน้า 2 ไตรมาส

ข้อเสนอแนะ

จากที่เราได้ทราบมาว่าปริมาณเงินมีความสัมพันธ์กับราคาสินค้า โดยทั่วไปในทิศทางเดียวกัน จากผลของการวิเคราะห์ เมื่อปริมาณเงินความหมายแคบเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 ระดับราคาจะเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.1214 ซึ่งนับว่าเป็นปริมาณการเพิ่มราคาที่น่าพอใจ การที่ระดับราคาโดยทั่วไปสูงขึ้น ย่อมทำให้เกิดปัญหา เกิดความไม่มั่นใจทางเศรษฐกิจ มีการได้เปรียบเสียเปรียบ ดังนั้นทางที่ดีควรทำให้ระดับราคามีเสถียรภาพดีกว่า คือ ราคาคงที่ การทำให้ราคาคงที่เป็นสิ่งที่ยาก เพราะมีปัจจัยทางอุปสงค์รวม และอุปทานรวม มาทำให้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางอุปสงค์รวม และอุปทานรวมทั่วไป นั้น รัฐบาลทำได้โดยหาหนทางในการแก้ไข และควบคุม หนทางที่จะเป็นไปได้ทางหนึ่ง คือ การใช้นโยบายการเงิน กล่าวคือ การปรับปริมาณเงินในมือประชาชน อย่าง เช่น การเพิ่มหรือลดปริมาณธนบัตร และเหรียญกษาปณ์

ดังนั้น การเพิ่มหรือลดปริมาณเงิน เพื่อที่จะให้เป็นการปรับราคาสินค้า โดยทั่วไปให้มีเสถียรภาพ รัฐบาล จะต้องคอยสอดส่องดูระดับราคาสินค้า โดยทั่วไปอย่างใกล้ชิด โอกาสใดที่ราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการดึงอุปสงค์ (demand pull) รัฐบาลก็ต้องลดปริมาณเงิน ซึ่งเป็นการลดอุปสงค์รวมนั่นเอง ทำให้ระดับราคาลดลงมา ในทางกลับกันถ้าระดับราคา โดยทั่วไปต่ำลงก็ทำในลักษณะตรงข้ามอย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน ก็กินเวลานานพอสมควรกว่าผลจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษานี้จะช่วยเป็นแนวทางให้ว่าควรลดเพิ่มปริมาณเงินมากน้อยเพียงไร นโยบายการเงิน นั้น จะกินเวลานานเท่าไร จึงจะทำให้มีผลต่อระดับราคา

การใช้โยบายการเงินเพื่อควบคุมปริมาณเงินให้มีผลต่อระดับราคาอย่างเดียวอาจให้ผลไม่เพียงพอ เพราะว่ามีผลมาจากทางด้านอุปทานด้วย เนื่องจากผู้ผลิตได้มีการผลิตสินค้าและบริการมากมายหลายประเภท แต่ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งโดยรวมแล้วทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งโดยรวมแล้วทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาวจะลดลง ถึงแม้ว่าจะมีการค้นหามาได้หรือทดแทนกันได้ก็ตาม ดังนั้น ต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นระดับราคาสินค้าจึงสูงขึ้นด้วย ฉะนั้นในการรักษาเสถียรภาพ โดยกระทำทางด้านอุปสงค์อย่างเดียวยังไม่พอ อาจได้ผลไม่มั่นคง จึงควรมองทางด้านอุปทานด้วย โดยกระทำการควบคุมทางด้านอุปทาน คือ มีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ขาดแคลนในระยะยาว และระดับราคาสินค้า จะสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น

บรรณานุกรม

- ประเจิด สินทร์พย์. เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีและนโยบายเล่ม 1.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2526.
- _____ . เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีและนโยบายเล่ม 2.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2526.
- พรชัย คุณศรีวัชรกุล. ทฤษฎีและนโยบายทางการเงิน. กรุงเทพมหานคร :
คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- เริงชัย มะระกานนท์. การเงินและการธนาคารในประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
- ศรัณย์ วรธนัจฉริยา. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การผลิต. กรุงเทพมหานคร :
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. สมุดสถิติรายปี.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนอรุณการพิมพ์ จำกัด, 2518-2536.
- สุรکش บุนนาค, วณี น้อยเกียรติกุล. การเงินและการธนาคาร.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2529.
- เสถียร วิชัยลักษณ์, สืบวงศ์ วิชัยลักษณ์ และนิติศาสตร์บัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นิติเวช, 2529.
- เสรี ลีลาชัย. ทฤษฎีเงินเพื่อ. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, 2526.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจรายเดือน (มกราคม 2525-2538).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2525-2538
- _____ . รายงานเศรษฐกิจการเงิน (รายงานประจำปี) กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ บริษัท วิกตอรีเฟาเวอร์พอยต์, 2525-2535.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ตารางผนวกที่ 1 จำนวนและอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินของประเทศไทย ระหว่างปี
พ.ศ. 2517-2537

ปี พ.ศ.	ธนบัตรและ เหรียญกษาปณ์ ในมือประชาชน (พันล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	เงินฝากกระแส รายวัน (พันล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	ปริมาณเงิน (พันล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
2517	20.4497	-	12.7582	-	33.2075	-
2518	22.2713	8.90	12.7112	0.04	34.9825	5.30
2519	25.855	16.10	15.2080	23.70	41.0630	17.40
2520	28.5669	10.50	16.9956	8.10	45.5625	9.60

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ปี	พ.ศ.	ธนบัตรและ เหรียญกษาปณ์ ในมือประชาชน (พันล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	เงินฝากกระ แสรายวัน (พันล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	ปริมาณเงิน (พันล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
2521	33.1617	16.10	21.5160	26.60	54.6777	19.80	
2522	40.8310	23.10	22.7176	5.60	63.5486	16.20	
2523	45.8587	12.30	25.7261	13.80	71.5948	12.70	
2524	47.7744	4.20	26.1481	1.60	73.9225	3.20	
2525	53.9910	13.00	24.9551	-4.60	78.9461	6.80	
2526	59.6465	10.50	23.3688	-6.40	83.0153	5.10	
2527	63.5439	6.50	25.2251	7.90	88.7690	6.90	
2528	63.9928	0.70	21.8716	-13.30	85.8644	-3.30	
2529	72.0513	12.60	31.3755	43.40	103.4266	20.40	
2530	86.6531	20.30	45.7426	45.80	132.3957	28.00	
2531	98.9530	14.20	49.5396	8.30	148.4926	12.70	
2532	119.0432	19.90	55.6577	12.30	174.7009	17.60	
2533	137.4564	15.50	57.9579	4.10	195.4143	11.90	
2534	149.2944	8.60	73.1063	26.10	222.4007	13.80	
2535	180.1589	20.70	69.5581	-4.80	249.7170	18.30	
2536	208.5752	15.80	87.5805	25.90	296.1557	18.60	
2537	208.1424	-0.20	104.4918	19.30	312.6342	5.60	
เฉลี่ย	84.1081	12.50	38.4388	11.80	123.3567	12.40	

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางผนวกที่ 2 งบัตร์และเหรียญกษาปณ์ เงินฝากกระแสรายวันในประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2517-2537 คิดเป็นร้อยละของปริมาณเงินทั้งหมด

ปี พ.ศ.	งบัตร์และเหรียญกษาปณ์ (ร้อยละ)	เงินฝากกระแสรายวัน (ร้อยละ)	ปริมาณเงิน (ร้อยละ)
2517	61.60	38.40	100.00
2518	63.70	36.30	100.00
2519	62.20	36.60	100.00
2520	62.70	37.30	100.00
2521	60.70	39.30	100.00
2522	64.30	35.70	100.00
2523	64.10	35.90	100.00
2524	64.60	35.40	100.00
2525	68.40	31.60	100.00
2526	71.90	28.10	100.00
2527	71.60	28.40	100.00
2528	74.50	25.50	100.00
2529	69.70	30.30	100.00
2530	65.50	34.50	100.00
2531	66.60	33.40	100.00
2532	68.10	31.90	100.00
2533	70.30	29.70	100.00
2534	67.10	32.90	100.00
2535	72.10	27.90	100.00
5236	70.40	29.60	100.00
5237	66.60	33.40	100.00
เฉลี่ย	67.00	33.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากตารางผนวกที่ 1

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501

หมวดที่ 3

ทุนสำรองเงินตรา

มาตรา 26 เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของเงินตรา ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรักษาทุนสำรองเงินตราไว้กองหนึ่งเรียกว่า "ทุนสำรองเงินตรา"

มาตรา 27 บรรดาสินทรัพย์ที่มีอยู่ในทุนสำรองเงินตรา ซึ่งมีอยู่ก่อน และในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นทุนสำรองเงินตราตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 28 ทุนสำรองเงินตรานั้นให้กันไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากสินทรัพย์อื่น ๆ บรรดาที่เป็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

ความในมาตรา 29 เดิมถูกยกเลิก และใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. เงินตรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2510 ดังต่อไปนี้

"มาตรา 29 ภายใต้บังคับมาตรา 22 และมาตรา 34 ห้ามมิให้จ่ายทุนสำรองเงินตรา เว้นแต่

- (1) ในขณะเดียวกันนั้น จะได้ถอนธนบัตร เป็นจำนวนเท่ากันคืนจากธนบัตรออกใช้ หรือ
- (2) ในขณะเดียวกันนั้น จะได้รับสินทรัพย์อย่างอื่นตามมาตรา 30 มีค่าเท่ากันชั้นบัญชีเป็นทุนสำรองเงินตรา

การจ่ายทุนสำรองเงินตราดังกล่าว จะกระทำได้อต่อเมื่อ ได้มีคำสั่งของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้แทนซึ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แต่งตั้งเพื่อการนี้โดยเฉพาะ"

ความในมาตรา 30 เดิม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. เงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 ถูกยกเลิกโดยมาตรา 6 แห่ง พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติมฯ พ.ศ. 2521 และใช้ความใหม่แทนดังต่อไปนี้

"มาตรา 30 ให้สินทรัพย์ต่อไปนี้เป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็น
ทุนสำรองเงินตรา

- (1) ทองคำ
- (2) เงินตราต่างประเทศ อันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งนี้ ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักร หรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ
- (3) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่มีการชำระหนี้ เป็นเงินตราต่างประเทศ ที่ระบุไว้ใน (2)
- (4) ทองคำ สินทรัพย์ ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงิน
- (5) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง
- (6) ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน
- (7) หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศ ที่ระบุไว้ใน (2) หรือเป็นบาท
- (8) ตัวเงินในประเทศ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อ หรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่ารวมกันไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

สินทรัพย์ตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย จะต้องจัดตารางไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบ ของจำนวนธนบัตรออกใช้"

ความในมาตรา 31 เดิม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. เงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 ถูกยกเลิก โดยมาตรา 7 แห่ง พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติมฯ พ.ศ. 2521 และใช้ความใหม่แทน ดังต่อไปนี้

"มาตรา 31 การคำนวณค่าแห่งสินทรัพย์ที่เป็นหรือจะรับเข้าเป็นทุนสำรอง เงินตรานั้น ให้คำนวณดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่สินทรัพย์รัฐบาลไทยที่มีราคาเป็นบาท หรือตัวเงินในประเทศ ให้คำนวณตามราคาที่ซื้อ หรือรับช่วงซื้อลดไว้ หรือที่ตราไว้แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า
- (2) ในกรณีที่สินทรัพย์ที่มีราคา หรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศ หรือสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามราคาหรือจำนวนดังนี้

(ก) ทองคำ และหลักทรัพย์ต่างประเทศ ให้คำนวณตามราคาในตลาดต่างประเทศ เมื่อสิ้นปีแต่ละปี หรือถ้าเป็นทองคำ หรือหลักทรัพย์ต่างประเทศ ที่ซื้อในระหว่างปีใด ให้คำนวณตามราคาซื้อขายจนถึงเวลาที่ราคาเมื่อสิ้นปีที่ซื้อนั้น

(ข) ทองคำ สินทรัพย์ ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงินที่นำส่ง สมทบ กองทุนการเงินตามความในมาตรา 30 (4) ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่กองทุนแจ้งไว้ครั้งสุดท้าย

(ค) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง และ ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยพิเศษถอนเงินที่ตราไว้

(ง) เงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณตามจำนวนเงินฝากในขณะนั้น

(จ) หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ให้คำนวณตามราคาเป็นเงินตราต่างประเทศ ที่ซื้อ หรือรับช่วงซื้อลด หรือที่ตราไว้แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

การคำนวณสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง (2) เป็นบาท ให้คำนวณดังนี้

(1) ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาท หรือค่าเสมอภาคของ บาทถูกระงับใช้ ให้คำนวณเป็นบาท ตามอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อ และอัตราขายทันที ซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้อัตราในตลาดในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่ เป็นสินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตีราคา เมื่อสิ้นปีก่อน

(2) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาท ให้คำนวณโดยแปลงราคา หรือจำนวนสินทรัพย์นั้นเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลอื่น ที่อาจคำนวณกลับเป็นหน่วย เทียบของ บาทได้ โดยใช้อัตรากลางระหว่างอัตราซื้อ และอัตราขายทันที ซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นนั้น ในตลาดต่างประเทศในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่ เป็นสินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตีราคา เมื่อสิ้นปีก่อน แล้วให้คำนวณเป็นบาทตามค่าเสมอภาค

(3) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาท โดยเทียบกับหน่วยเทียบ ที่กองทุนการเงินกำหนด และเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้อง นั้น มีค่าเสมอภาคโดยเทียบกับหน่วยเทียบ ที่กองทุนการเงินกำหนดเช่นกัน ให้คำนวณเป็นบาท ตามอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค"

มาตรา 12 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ตีราคาสินทรัพย์ ที่เป็นทุนสำรองเงินตราทุก ๆ ปี ไม่ช้ากว่าหกสิบวัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีใหม่

ความในมาตรา 33 เดิม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. เงินตรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2510 ถูกยกเลิก และใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา 9 แห่ง พ.ร.บ. เงินตรา (ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2516 ดังต่อไปนี้

"มาตรา 33 ผลประโยชน์อันเกิดจากสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา แต่ละปี ให้รับชั้นบัญชีผลประโยชน์ประจำปี

สินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีให้ใช้จ่ายได้เพื่อการดังต่อไปนี้

- (1) การพิมพ์ธนบัตร รวมตลอดถึงการใด ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้ง โรงพิมพ์ของ ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อพิมพ์ธนบัตร และสิ่งพิมพ์อื่นที่รัฐมนตรีเห็นชอบ และการตั้งเป็น ทุนหมุนเวียนตามความจำเป็น เพื่อดำเนินกิจการโรงพิมพ์ดังกล่าว
- (2) การออก และจัดการธนบัตร หรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับกิจการธนบัตรซึ่ง รัฐมนตรีอนุมัติ
- (3) การชดใช้ค่าแห่งสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตราที่ลดลง
- (4) การจัดการเกี่ยวกับสินทรัพย์ ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา บัญชีผลประโยชน์ ประจำปี และบัญชีสำรองพิเศษ

เงินคงเหลือหลังจากการจ่ายตามวรรคสอง เมื่อสิ้นปี ให้โอนเข้าบัญชีสำรอง พิเศษ

ผลประโยชน์ อันเกิดจากสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปี หรือบัญชีสำรอง พิเศษ ให้รับชั้นบัญชีผลประโยชน์ประจำปี

ถ้าสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีในปีใด มีจำนวนไม่พอแก่การจ่ายดังกล่าว ให้จ่ายจากบัญชีสำรองพิเศษเท่าจำนวนที่ขาด และถ้าสินทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษ มีไม่พอจ่าย ให้จ่ายจากเงินคงคลังเท่าจำนวนที่ขาด ในปีต่อ ๆ ไป ถ้าสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปี มีเหลือจากการจ่ายดังกล่าว ให้ใช้คืนเงินคงคลังจนครบจำนวนที่ได้จ่ายไป และเมื่อเหลือ เท่าใดจึงให้โอนเข้าบัญชีสำรองพิเศษไว้"

ความในมาตรา 34 เดิมถูกยกเลิก และใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา 10 แห่ง พ.ร.บ. เงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 ดังต่อไปนี้

"มาตรา 34 ในกรณีที่สินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรามีค่าเพิ่มขึ้นให้โอนส่วน ที่เพิ่มขึ้นนั้นเข้าบัญชีสำรองพิเศษ"

ประวัติผู้เขียน

นายวิเชียร ทันตศุภารักษ์ เกิดวันที่ 7 พฤษภาคม 2504 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ (คอมพิวเตอร์) จากคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม เมื่อปีการศึกษา 2532 รับราชการที่ มหาวิทยาลัยมหิดล ทบวงมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 จนถึง พ.ศ. 2532 และ เป็นพนักงานองค์การของรัฐที่ ธนาคารแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน โดยประวัติการรับราชการ ดังนี้

- พ.ศ. 2525 เริ่มรับราชการในตำแหน่งช่างเทคนิค 2 คณะเภสัชศาสตร์
- พ.ศ. 2527 ดำรงตำแหน่งนายช่างเทคนิค 3 คณะเภสัชศาสตร์
- พ.ศ. 2530 ดำรงตำแหน่งนายช่างเทคนิค 4 คณะเภสัชศาสตร์
- พ.ศ. 2532 ลาออกจากราชการ เข้าเป็นพนักงานองค์การของรัฐ
ดำรงตำแหน่งพนักงานหมวดปฏิบัติการ กองช่าง โรงพิมพ์ธนบัตร
ธนาคารแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2539 ดำรงตำแหน่งพนักงานหมวดช่วยบริหาร ฝ่ายระบบการชำระเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย